

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΓΙΑ ΤΟ 3ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

№165

ISSN 1106-7160 // ISSN 2623-3055

Economic
Chamber
of Greece

3rd International
Conference

09/05 2019

UNDER THE
AUSPICES OF H.E.
THE PRESIDENT
OF THE HELLENIC
REPUBLIC
MR. PROKOPIOS
PAVLOPOULOS

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ, ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ & ΕΞΟΔΟΣ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ

Κάντε
τη σωστή
κίνηση

Διαφημίστε
τις υπηρεσίες σας
& τα προϊόντα σας

μέσα από τις σελίδες
των Οικονομικών Χρονικών

Απευθύνονται
σε 105.000
οικονομολόγους
& λογιστές
φοροτεχνικούς

που απασχολούνται
στο δημόσιο & ιδιωτικό τομέα

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Τηλ.: 213-21.41.866, 213-21.41.870

Δημιουργήστε την προσωπική σας ιστοσελίδα!

1

Κατοχυρώστε το όνομα (domain) που επιθυμείτε.

2

Αποκτήστε πακέτο φιλοξενίας (hosting).

3

Διαμορφώστε την ιστοσελίδα σας.

Για πρώτη φορά το Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδας προσφέρει σε όλα τα Μέλη του και σε όλους τους Λογιστές - Φοροτεχνικούς τη δυνατότητα να δημιουργήσουν την προσωπική τους ιστοσελίδα στο διαδίκτυο ΔΩΡΕΑΝ για ένα χρόνο.

Πρόκειται για μια υπηρεσία που εξασφάλισε το Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδας μέσω της εταιρείας IpHost και του Ευρωπαϊκού Μητρώου για Ονόματα Χώρου στο Διαδίκτυο (EURid).

Εναλλακτικά, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την προσφορά μεταφέροντας στο πακέτο φιλοξενίας (hosting) την υπάρχουσα ιστοσελίδα σας δωρεάν.

*Το Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδας δεν ευθύνεται για το περιεχόμενο των ιστοσελίδων που θα επιλέξουν να αναρτήσουν τα Μέλη του και οι Λογιστές - Φοροτεχνικοί. Το περιεχόμενο των ιστοσελίδων δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη και τα χρηστά ήθη. Η αποδοχή της προσφοράς από πλευράς των Μελών και των Λογιστών - Φοροτεχνικών συνεπάγεται την ανεπιφύλακτη αποδοχή και των παραπάνω.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΓΙΑ ΤΟ 3ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Β. ΚΟΛΛΙΑΣ,
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Ο.Ε.Ε.

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΚΔΟΣΗΣ
ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΜΑΥΡΙΔΟΥ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΒΟΥΡΓΑΝΑ ΜΑΡΙΑ
ΜΑΥΡΙΔΟΥ ΕΛΙΣΑΒΕΤ
ΝΩΤΗΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ
ΤΗΛ. 213-21.41.800
e-mail: press@oe-e.gr
f [facebook.com/oikoneegr](https://www.facebook.com/oikoneegr)
t twitter.com/oikonomiko_epim
y [youtube.com/user/oikonee](https://www.youtube.com/user/oikonee)

**ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**
ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ 12-14, 10563
ΤΗΛ. 213-21.41.800,
FAX: 210-52.27.300
www.oe-e.gr

ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ
ΤΗΛ.: 213-21.41.866

ART DIRECTION / DESIGN
ΦΕΤΑΝΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
fetanisioannis.com

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΕΙΣ ΑΡΘΡΩΝ
ΦΕΤΑΝΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
fetanisioannis.com

ΕΚΤΥΠΩΣΗ
PRINTECO ΕΠΕ
Βερανζέρου 59, 10438
ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ: 210 8075620
FAX: 2106256920

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση,
αναπαραγωγή ή μετάδοση
με οποιοδήποτε οπτικοακουστικό μέσο
όλου ή μέρους του περιοδικού χωρίς
την έγγραφη άδεια του εκδότη

12

Η ελληνική οικονομία: Επενδύσεις, χρηματοπι-
στωτικό σύστημα και έξοδος στις αγορές
Του Κωνσταντίνου Κόλλια

22

Η δραστική μείωση των «κόκκινων» δανείων
είναι η μεγαλύτερη πρόκληση για τις τράπεζες
Του Θεόδωρου Μητράκου

32

Μονόδρομος η ενίσχυση των προοδευτικών
δυνάμεων
Του Δημήτρη Παπαδημούλη

42

Η αποκατάσταση του ελληνικού τραπεζικού
συστήματος είναι το κλειδί της οικονομικής
ανάπτυξης της χώρας
Του Κώστα Μιχαηλίδη

52

Η ελληνική κεφαλαιαγορά προσφέρει
σημαντικές ευκαιρίες χρηματοδότησης
Του Σωκράτη Λαζαρίδη

14

Αδιαπραγμάτευτη η μείωση του ΕΝΦΙΑ
και του φόρου στις επιχειρήσεις
Συζήτηση του Προέδρου της Ν.Δ. Κυριάκου
Μητσοτάκη με το δημοσιογράφο Μπάμπη
Παπαδημητρίου

24

Η Ελλάδα πρέπει να κάνει περισσότερα
για να προσελκύσει επενδύσεις
Του Peter Dohlman

34

Θέλουμε μια Ευρώπη γρήγορης ανάληψης
ευθυνών
Του Νίκου Παπανδρέου

44

Πρόκληση για τις τράπεζες παραμένει
η ανάγκη μείωσης των μη εξυπηρετούμενων
δανείων
Του Αρτέμη Θεοδωρίδη

16

Η Ελλάδα θα πρέπει να προχωρήσει σε ένα νέο αναπτυξιακό μοντέλο

[Του Ιωάννη Δραγασάκη](#)

18

Είναι η ώρα για αλλαγή, για προοδευτική ανατροπή

[Της Φώφης Γεννηματά](#)

20

Οι Η.Π.Α. επενδύουν στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας

[Του Geoffrey Pyatt](#)

26

Πρωτογενή πλεονάσματα και παραγωγικό έλλειμμα

[Του Μιχάλη Χαλιάσου](#)

28

Η εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων είναι το κλειδί για την ανάπτυξη

[Του Zsolt Darvas](#)

30

Το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση ή Ευρωσκεπτικισμός

[Του Βαγγέλη Μειμαράκη](#)

36

Οι ελληνικές τράπεζες πρέπει να προσαρμοστούν στην νέα πραγματικότητα

[Του Martin Czurda](#)

38

Η ανάπτυξη απαιτεί κεφάλαια

[Του Φωκίωνα Καραβία](#)

40

Οι προκλήσεις παραμένουν

[Του Χρήστου Μεγάλου](#)

46

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων στηρίζει την Ελλάδα στην ενίσχυση των επενδύσεων

[Του Peter Jacobs](#)

48

Οι επενδύσεις είναι το κλειδί της οικονομικής ανάπτυξης

[Του Dmitry Pankin](#)

50

Να αναδείξουμε τη χώρα ως επενδυτικό προορισμό

[Του Ριχάρδου Λαμπίρη](#)

3ο Διεθνές Συνέδριο Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδος

Με τίτλο «Η ελληνική οικονομία: Επενδύσεις, χρηματοπιστωτικό σύστημα και έξοδος στις αγορές», πραγματοποιήθηκε την Πέμπτη 9 Μαΐου 2019, το 3ο Διεθνές Συνέδριο του Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδος, στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος.

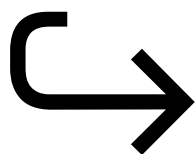
Το συνέδριο πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα της Προεδρίας της Δημοκρατίας.

Οι ομιλίες, η συνέντευξη του κ. Μητσοτάκη και οι συζητήσεις των panels είναι διαθέσιμες στο κανάλι You Tube του ΟΕΕ, [youtube.com/user/oikonee](https://www.youtube.com/user/oikonee)

↑ [Κ. Κόλλιας, Πρόεδρος ΟΕΕ](#)

† Κ. Μητσούκης, Πρωθυπουργός

† Φ. Γεννηματά, Πρόεδρος του Κινήματος Αλλαγής

→ Πάνελ I

**Η υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων
οδηγός για την έξοδο στις αγορές**

Συντονιστής:

Β. Μοναστηριώτης

Αναπληρωτής Καθηγητής της Πολιτικής
Οικονομίας στο Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο, LSE

Ζ. Darvas

Συνεργάτης Ερευνητής του Ινστιτούτου
Bruegel

P. Dohlman

Επικεφαλής του ΔΝΤ για την Ελλάδα

Μ. Χαλιάσος

Κάτοχος της Έδρας Μακροοικονομικών και
Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου
Γκαίτε της Φρανκφούρτης και Διευθυντής του
Δικτύου του CEPR για τα Χρηματοοικονομικά
των Νοικοκυριών

→ **Β. Μοναστηριώτης**

Αναπληρωτής Καθηγητής της Πολιτικής
Οικονομίας στο Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο, LSE

← Πάνελ II
**Το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης:
Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση ή Ευρωσκεπτικισμός;**

Συντονιστής:
[Ν. Χατζηνικολάου](#)
Πρόεδρος ΕΙΗΕΑ, Εκδότης Realnews

[Δ. Παπαδημιούλης](#)
Ευρωβουλευτής ΣΥΡΙΖΑ

[Β. Μείμαρράκης](#)
Ευρωβουλευτής ΝΔ, πρ. Πρόεδρος της ΝΔ,
πρ. Πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων

[Ν. Παπανδρέου](#)
Κίνημα Αλλαγής

← [Ν. Χατζηνικολάου](#)
Πρόεδρος ΕΙΗΕΑ, Εκδότης Realnews

→ Πάνελ III

**Η εξυγίανση του τραπεζικού συστήματος
ως μοχλός ανάπτυξης της Ελληνικής
οικονομίας**

Συντονιστής:

N. Μαλλιάρα
Δημοσιογράφος, Capital.gr

M. Czurda

Διευθύνων Σύμβουλος στο Ταμείο
Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας
στην Αθήνα

Φ. Καραβίας

Διευθύνων Σύμβουλος,
Τράπεζα Eurobank Ergasias A.E.

Χ. Μεγάλου

Διευθύνων Σύμβουλος και Εκτελεστικό
Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου,
Τράπεζα Πειραιώς

Κ. Μιχαηλίδης

Πρόεδρος του Δ.Σ.,
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

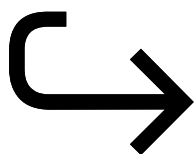
Α. Χ. Θεοδορίδης

Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος,
Alpha Bank

→ N. Μαλλιάρα

Δημοσιογράφος, Capital.gr

← Πάνελ IV
Επενδύσεις: Ατμομηχανή της ανάκαμψης της ελληνικής οικονομίας

Συντονιστής:
Δ. Χιόνης
 Καθηγητής Οικονομικών του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Ρ. Jacobs
 Επικεφαλής της επενδυτικής ομάδας για την Ελλάδα, Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

Ρ. Rankin
 Πρόεδρος της Τράπεζας Εμπορίου & Ανάπτυξης Ευξείνου Πόντου

Ρ. Λαμπίρης
 Διευθύνων Σύμβουλος, Τεμάριο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου

Σ. Λαζαρίδης
 Διευθύνων Σύμβουλος Ομίλου Χρηματιστηρίου Αθηνών

← Δ. Χιόνης
 Καθηγητής Οικονομικών του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

→ Κ. Παναγοπούλου
 Δημοσιογράφος, παρουσιάστρια του STAR Channel, μέλος της συντακτικής ομάδας της Athens Voice και παρουσιάστρια του 3ου Διεθνούς Συνεδρίου του ΟΕΕ

Η ελληνική οικονομία: Επενδύσεις, χρηματοπιστω- τικό σύστημα και έξοδος στις αγορές

Βρισκόμαστε σε ένα περιβάλλον, όπου το κλίμα, σε διεθνές επίπεδο, αλλά και η καθυστέρηση στην εφαρμογή συγκεκριμένων μεταρρυθμίσεων εντός συνόρων, κάθε άλλο παρά βοηθούν προς την κατεύθυνση της οριστικής και βιώσιμης εξόδου της ελληνικής οικονομίας από την κρίση. Τα μηνύματα από το εξωτερικό μας υπαγορεύουν ότι πρέπει – οφείλουμε – να είμαστε πολλαπλά θωρακισμένοι, ώστε να μη μας παρασύρει το όποιο τσουνάμι επιπτώσεων και εξελίξεων. Η παγκόσμια οικονομία καταγράφει ρυθμούς επιβράδυνσης. Το ίδιο συμβαίνει και με την Ευρωζώνη και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ήδη, σε μεγάλες οικονομίες της γηραιάς ηπείρου, οι πολίτες μειώνουν τα χρήματα, που διαθέτουν για κατανάλωση και αναψυχή. Αποτέλεσμα; Αγορές, που αποτελούν ορόσημο για τον ελληνικό τουρισμό κάθε χρόνο, όπως η γερμανική και η βρετανική, καταγράφουν μειωμένη ζήτηση για το τουριστικό προϊόν της χώρας μας φέτος.

Σε αυτό, έρχεται να προστεθεί και η αβεβαιότητα, που δυστυχώς εξακολουθεί να υφίσταται για το Brexit και για το πώς και αν τελικά οι Βρετανοί θα βρεθούν εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αλλά και το θέμα του εμπορικού πολέμου μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών και Κίνας, με τους δασμούς, που επιβάλλονται, έχει τις επιπτώσεις του σε πολλές ελληνικές επιχειρήσεις, κατά συνέπεια και στην ανάπτυξη της χώρας.

Ας μην ξεχνάμε το γεγονός ότι το ΑΕΠ της χώρας μας αναπτύχθηκε το 2018 με ρυθμούς χαμηλότερους από τους εκτιμώμενους στον προϋπολογισμό.

Οι αστερίσκοι για την πορεία του φετινού ΑΕΠ έχουν ήδη αρχίσει να μπαίνουν από φορείς και οργανισμούς, εντός και εκτός Ελλάδος... αστερίσκοι, οι οποίοι αφορούν στο τελικό ύψος της ανάπτυξης της οικονομίας.

Η χώρα μας χρειάζεται ένα υγιές και όχι κρατικοδίαιτο παραγωγικό μοντέλο... Ένα μοντέλο, που θα στηρίζεται στις ιδιωτικές επενδύσεις - εγχώριες και ξένες -, δηλαδή στη χρηματοδότηση της αγοράς από το τραπεζικό σύστημα, στην ταχεία αδειοδότηση επενδυτικών σχεδίων, στην καθιέρωση ενός σταθερού και απλού φορολογικού συστήματος, που θα συνοδεύεται από χαμηλότερους φορολογικούς συντελεστές, σε εκλογικευμένες ασφαλιστικές εισφορές, που δεν θα πνίγουν την επιχείρηση.

Όλες αυτές οι προϋποθέσεις θα απελευθερώσουν την οικονομία και το επιχειρείν από τα βαρίδια, που δεν τους επιτρέπουν να αναπτυχθούν, ώστε να ενισχυθούν περαιτέρω και οι εξαγωγές.

Από την άλλη πλευρά, η φετινή δημοσιονομική επέκταση, κατά 0,5% του ΑΕΠ, σε συνδυασμό με την βελτίωση του καταναλωτικού κλίματος, θα αυξήσουν τη ζήτηση για καταναλωτικά αγαθά, γεγονός που θα σημάνει ακόμα

υψηλότερες εισαγωγές, ενισχύοντας το σχετικό εμπορικό έλλειμμα.

Η χώρα χρειάζεται αξιοπιστία στην προσπάθειά της να επιστρέψει στις αγορές.

Διότι, μπορεί η Ελληνική Δημοκρατία να μην έχει ανάγκη άμεσα ρευστότητας, λόγω και του μαξιλαριού που διαθέτει, όμως η οποιαδήποτε καθυστέρηση στην κατεύθυνση της επιτάχυνσης των μεταρρυθμίσεων και της πρόσβασής μας σε φθηνό χρήμα, εξακολουθεί να κρατά μακριά από το φθηνό χρήμα και τις τράπεζες, και - κατ'επέκταση - τις ελληνικές επιχειρήσεις.

Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει το μαξιλάρι αυτό να χρησιμοποιηθεί ως εναλλακτική για την υλοποίηση μέτρων ελάφρυνσης, σε περίπτωση που δεν επιτευχθεί ο στόχος για το πρωτογενές πλεόνασμα.

Ουδείς νομίζω ότι διαφωνεί πως οτιδήποτε επιστρέφεται στους πολίτες με τη μορφή ελαφρύνσεων είναι καλό. Ειδικά όταν είναι μόνιμο χαρακτήρα.

Και, επειδή μιλάμε για αξιοπιστία, η αξιοπιστία δεν αφορά μόνο στο κομμάτι των διαπραγματεύσεων και των συνεννοήσεων με τους δανειστές. Αυτή είναι η μία πλευρά.

Η δεύτερη πλευρά της αξιοπιστίας αφορά στο πώς η Ελληνική Δημοκρατία αντιμετωπίζει όλους όσοι θέλουν να φέρουν τα χρήματά τους στη χώρα μας, για να επενδύσουν και να δημιουργήσουν θέσεις εργασίας, αλλά και το πώς αντιμετωπίζει τον κάθε πολίτη, που πληρώνει φόρους και εισφορές για να έχει τις αντίστοιχες υπηρεσίες.

Το εγχώριο επιχειρηματικό περιβάλλον δεν είναι ιδιαίτερα ευνοϊκό για την ανάπτυξη επενδυτικών πρωτοβουλιών και την άσκηση υγιούς επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας σήμερα θεωρείται πρωταρχικός στόχος για τη μετάβαση της ελληνικής οικονομίας σε συνθήκες σταθερής και βιώσιμης ανάπτυξης.

Η πολυνομία και η πολυπλοκότητα της διοικητικής διαδικασίας, οι γραφειοκρατικές καθυστερήσεις, το πλήθος των υπογραφών και οι αδυναμίες συντονισμού των συναρμοδίων υπηρεσιών, που εκδίδουν τις απαιτούμενες άδειες και εγκρίσεις της λειτουργίας των επιχειρήσεων, αποτελούν εμπόδια, που αποθαρρύνουν την επιχειρηματικότητα και τις επενδύσεις.

Το Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος, πιστό στο θεσμικό του ρόλο, έχει καταθέσει και θα συνεχίσει να το κάνει, συγκεκριμένες προτάσεις για ένα νέο φορολογικό σύστημα, για ένα νέο ασφαλιστικό σύστημα και για όλα τα θέματα που απασχολούν την ελληνική οικονομία και το επιχειρείν.

Αδιαπραγμάτευτη η μείωση του ΕΝΦΙΑ και του φόρου στις επιχειρήσεις

Συζήτηση

Πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη
με το δημοσιογράφο & Βουλευτή της ΝΔ,
Μπάμπη Παπαδημητρίου

«Το πρώτο κύμα μείωσης των φόρων, που περιλαμβάνει τη μείωση του ΕΝΦΙΑ και του φόρου στις επιχειρήσεις, είναι αδιαπραγμάτευτο και θα ενταχθεί στον Προϋπολογισμό του 2020» τόνισε ο Πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης, απαντώντας στο ερώτημα του δημοσιογράφου & Βουλευτή της ΝΔ, Μπάμπη Παπαδημητρίου, για το αν υπάρχουν μέτρα τα οποία θα εφαρμοστούν από τη νέα κυβέρνηση, χωρίς να προηγηθεί συζήτηση με τους εταίρους.

Ο κ. Μητσοτάκης, σε συζήτηση που είχε με τον κ. Παπαδημητρίου τόνισε ότι:

- Στα άμεσα μέτρα της νέας κυβέρνησης περιλαμβάνεται, η μείωση του ΕΝΦΙΑ μεσοσταθμικά κατά 30% εντός μιας διετίας, καθώς και η μείωση του φόρου των επιχειρήσεων από το 28% στο 20% εντός δύο ετών. Στο ίδιο πακέτο άμεσης εφαρμογής, θα βρίσκεται και η μείωση στα μερίσματα από το 10% στο 5% καθώς και μια σειρά από γενναία φορολογικά κίνητρα για το μέλλον.

- Οι μειώσεις φόρων που θα δώσουν ανάσα στη μεσαία τάξη και θα ενισχύσουν την ανάπτυξη είναι απαραίτητες. Οι εταίροι της χώρας αντιλαμβάνονται, πως το χρέος θα αποπληρωθεί με μεγαλύτερη ευκολία αν η Ελλάδα αναπτύσσεται με ρυθμό 4%.

- Η Ν.Δ. δεν είναι αντίθετη σε κάποιο επίδομα και σε κάποια βοήθεια που μπορεί να ανακουφίσει τους πιο αδύναμους πολίτες. Το επίδομα όμως που η κυβέρνηση ονομάζει «13η σύνταξη», κοστίζει κάτω από 1 δις. ευρώ, άρα δεν είναι 13η σύνταξη» καθώς η 13η σύνταξη κοστίζει πάνω από 2 δις. ευρώ. Είναι ένα έκτακτο επίδομα. Είναι αυτό το οποίο, ενδεχομένως, θα έδινε στο τέλος του χρόνου, το έφερε νωρίτερα και από χριστουγεννιάτικο το έκανε πασχαλινό, για να δώσει κάτι 18 μέρες πριν τις Ευρωεκλογές.

- Σήμερα συγκρούονται δύο πολύ διαφορετικά σχέδια για τη χώρα, η πολιτική του ΣΥΡΙΖΑ από τη μία με την υπερφορολόγηση και το μίσαισμα επιδομάτων και η πολιτική της Νέας Δημοκρατίας που έχει στον πυρήνα της την ανάπτυξη. Η οικονομική αντίληψη της Νέας Δημοκρατίας, βάζει ως πρώτο στόχο τους υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, με στόχο το 4% και πλεονάσματα 2% έως 2,5%.

- Πρέπει να δοθεί έμφαση σε μία επιθετική πολιτική μείωσης φόρων, που θα δημιουργήσει νέο πλούτο, έτσι ώστε

τελικά και για τους συνταξιούχους, αυτά τα οποία θα μένουν καθαρά στην τσέπη τους, να είναι περισσότερα από αυτά που παίρνουν σήμερα.

- Ο κύριος Τσίπρας ενοχλείται όταν η Ν.Δ. μιλάει για κοινωνικό κράτος, δημόσια παιδεία, αντιμετώπιση της ανεργίας, βοήθεια των αδυνάτων, τους νέους συνταξιούχους που βγαίνουν με μειωμένη σύνταξη 35%.

- Σήμερα, οι φορολογικοί συντελεστές και οι υψηλές εργοδοτικές εισφορές δίνουν κίνητρα για φοροδιαφυγή και γι' αυτό στόχος της Νέας Δημοκρατίας θα είναι να μειωθεί η κυρία ασφαλιστική εισφορά από το 20% στο 15%, με ένα νέο ασφαλιστικό που θα έχει έντονα κεφαλαιοποιητικά χαρακτηριστικά.

- Ο κύριος Τσίπρας μιλάει για το πακέτο μέτρων που ανακοίνωσε, αλλά δε λέει τίποτα για την ταμπακίερα που είναι οι επενδύσεις στη χώρα που έχουν κολλήσει με ευθύνη της κυβέρνησης, όπως είναι το Ελληνικό και οι Σκουριές.

- Στόχος της Νέας Δημοκρατίας είναι η δημιουργία 120.000 θέσεων εργασίας το χρόνο, η επαναφορά της Ελλάδας σε επενδυτική βαθμίδα εντός 18 μηνών και ανάπτυξη 4%. Στόχος, επίσης, θα είναι η μείωση των πλεονασμάτων που έχουν συμφωνηθεί στην Ευρώπη και θεωρεί ότι με μια ισχυρή εντολή στην Ελλάδα και με μία ηγεσία από το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα στην Ευρώπη, θα βρει το πρόσφορο έδαφος για να το πετύχει.

- Την επόμενη ημέρα πρέπει να κάνουμε μία μεγάλη φυγή προς τα εμπρός. Για να καλύψουμε το χαμένο έδαφος. Η προσέλκυση πολλών επενδύσεων είναι το μέσο εκείνο που θα ανοίξει την οδό της ανάπτυξης.

“

Πρέπει να δοθεί έμφαση σε μία επιθετική πολιτική μείωσης φόρων, που θα δημιουργήσει νέο πλούτο

Η Ελλάδα θα πρέπει να προχωρήσει σε ένα νέο αναπτυξιακό μοντέλο

Του Ιωάννη Δραγασάκη
πρ. Αντιπρόεδρου της Κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ,
πρ. Υπουργού Οικονομίας & Ανάπτυξης και
Βουλευτή ΣΥΡΙΖΑ

Σταθερός στόχος της παρούσας κυβέρνησης ήταν και παραμένει η αναβάθμιση του ρόλου των επιμελητήριων και χαίρομαι που μπορούσαμε να συμβάλλουμε στην αναζωογόνηση και στη διεύρυνση του ρόλου τους. Και αυτό βεβαίως θα συνεχιστεί. Ήδη έχουν ληφθεί αποφάσεις και προχωρούμε στην πρακτική τους εφαρμογή. Θα ήθελα να υπογραμμίσω τη σημασία του κοινωνικού και πολιτικού διαλόγου. Κατ' αρχήν, γενικά, ως συστατικό της Δημοκρατίας. Αλλά και ειδικότερα ως προαπαιτούμενο της ανάπτυξης. Και τούτο γιατί οι αναπτυξιακές επιλογές καθορίζουν το μέλλον και οι συνέπειές τους υπερβαίνουν τον πολιτικό κύκλο. Ακριβώς για αυτό είναι αναγκαίος ο διάλογος, η αντιπαράθεση, αλλά και η αναζήτηση συγκλίσεων και συναινέσεων όπου αυτό είναι εφικτό.

Στο υπουργείο Ανάπτυξης είμαστε προσηλωμένοι σε αυτήν την αρχή. Και θέλω να εκφράσω την ικανοποίησή μου διότι κρίσιμα νομοσχέδια όπως ο νέος νόμος για τις Στρατηγικές Επενδύσεις, ο νόμος για τον εκουχρονισμό του Εταιρικού Δικαίου, ο νόμος για την Αναπτυξιακή Τράπεζα κ.ά. ψηφίστηκαν με ευρείες πλειοψηφίες. Και αυτό βεβαίως οφείλεται στον ειλικρινή διάλογο, την επίμονη διαβούλευση με τους κοινωνικούς φορείς, με τους βουλευτές και τα κόμματα.

Το ενδιαφέρον των πολιτών έχει στραφεί στη δέσμη μέτρων που ανακοίνωσε ο Πρωθυπουργός. Και αυτό δικαιολογημένα αφού τα μέτρα που ανακοινώθηκαν στηρίζουν πρωτίστως τα τμήματα της κοινωνίας που επλήγησαν περισσότερο από την κρίση, ταυτόχρονα όμως τα μέτρα που ανακοινώθηκαν είτε άμεσα είτε έμμεσα στηρίζουν ή και επιταχύνουν την ανάκαμψη που ήδη συντελείται. Η Ελλάδα εκτός από την αντιμετώπιση της κρίσης πρέπει να προχωρήσει σε ένα νέο αναπτυξιακό μοντέλο στο πλαίσιο των σύγχρονων προκλήσεων της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης και της κλιματικής αλλαγής.

Μπορούν επομένως, τα μέτρα αυτά να κατανοηθούν και ως μια προληπτική άμυνα εν όψει της επιβράδυνσης που παρουσιάζει η ευρωπαϊκή οικονομία.

Τα μέτρα πολιτικής που ανακοινώθηκαν και το

νέο μείγμα πολιτικής που διαμορφώνεται δεν είναι «ξεκομμένα» από το συνολικό σχεδιασμό μας, αλλά αντίθετα αποτελούν συστατικό κομμάτι της Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής.

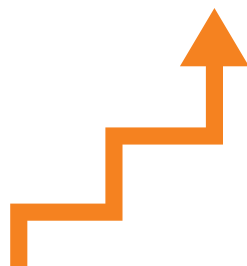
Κάνουν λάθος όσοι κατανοούν τα μέτρα που ανακοινώθηκαν ως προεκλογικές παροχές και τα αδικούν ταυτόχρονα.

- Τα μέτρα αυτά δεν συσιστούν εφάπαξ παροχές αλλά μόνιμες πολιτικές με στόχο την κοινωνική δικαιοσύνη και την ενίσχυση των επενδύσεων και της ανάκαμψης.
- Τα μέτρα δεν είναι αυθαίρετα, αλλά πλήρως κοστολογημένα μέχρι το τελευταίο ευρώ και για το 2019 και για το 2020 και καλύπτονται πλήρως από τους διαθέσιμους και προβλεπόμενους πόρους.
- Τα μέτρα αυτά δεν είναι αποσπασματικά αλλά συσιστούν ένα αποφασιστικό βήμα για την αλλαγή του μείγματος πολιτικής. Το νέο μείγμα πολιτικής γίνεται πιο φιλικό στην ανάπτυξη και την απασχόληση.

Πρόκειται, λοιπόν, για μέτρα που συμπληρώνουν εκείνα που ανακοινώθηκαν στην περυσινή ΔΕΘ και τα οποία και υλοποιούνται ήδη, εντάσσονται δε και ενισχύουν το ευρύτερο αναπτυξιακό πλαίσιο και τις κατευθύνσεις της Αναπτυξιακής Στρατηγικής.

Πρόκειται, λοιπόν, για ένα νέο μείγμα πολιτικής στο πλαίσιο της συμφωνίας με τους ευρωπαϊκούς θεσμούς, που το καθιστούν εφικτό οι δυνατότητες που δημιουργήσαμε εμείς οι ίδιοι. Αλλά πρόκειται και για μια δικαίωση της πολιτικής που κάναμε και επιδιώξαμε δηλαδή μια έξοδο από τα μνημόνια με στήριγμα τα αποθέματα ρευστότητας και τη συνετή δημοσιονομική πολιτική και όχι μέσω της ειδικής πιστοληπτικής γραμμής και μνημονίων διαρκείας που άλλοι συσιστούσαν.

Εμείς εκτιμούμε ότι με την επιτάχυνση της ανάκαμψης που θα έχουμε, όχι μόνο δεν θα χρειαστούν νέα μέτρα αλλά αντίθετα θα έχουμε και άλλα μέτρα κοινωνικής δικαιοσύνης και ανάκαμψης.

“

Με την επιτάχυνση της ανάκαμψης, όχι μόνο δεν θα χρειαστούν νέα μέτρα αλλά αντίθετα θα έχουμε και άλλα μέτρα κοινωνικής δικαιοσύνης

Είναι η ώρα για αλλαγή, για προοδευτική ανατροπή

Η χώρα μας πληρώνει ακόμα ακριβά το μάρμαρο των συγκρούσεων, της πώλωσης και του διχασμού. Πληρώνει ακριβά την ανεύθυνη στάση κομμάτων και ηγεσιών. Που μετά τα Ζάππεια και τη Θεσσαλονίκη, δεν μπορούν να κοιτάξουν πέρα από τις προσωπικές φιλοδοξίες και ματαιοδοξίες, τις πραγματικές ανάγκες ενός λαού που συνεχίζει να υποφέρει.

Είναι η ώρα για αλλαγή, για προοδευτική ανατροπή. Για μια πολιτική που θα αξιοποιήσει τις δυνατότητες της Ελλάδας, που θα τη ξαναφέρει ισχυρή και αναπτυγμένη, χωρίς μνημόνια και επιτροπεία, στην καρδιά της Ευρώπης. Που θα αποκαταστήσει την Κοινωνική Δικαιοσύνη και Συνοχή, θα ξαναφέρει την ελπίδα στις Ελληνίδες και στους Έλληνες.

Η χώρα μας, η οικονομία μας βρίσκεται σήμερα αντιμέτωπη με δύο μεγάλες προκλήσεις. Από την μια πρέπει να αντιμετωπίσει οριστικά τη βαριά οικονομική και κοινωνική κληρονομιά της κρίσης. Από την άλλη να προλάβει το τραίνο για τις ραγδαίες εξελίξεις που επιφέρει ο ψηφιακός μετασχηματισμός, η λεγόμενη 4η βιομηχανική επανάσταση, και να κατακτήσει την δική της θέση στο νέο ανταγωνιστικό περιβάλλον. Δυστυχώς, πορευόμαστε και πάλι χωρίς σχέδιο και χωρίς πυξίδα.

Η Ελληνική οικονομία καθλώνεται, εμφανίζει και πάλι την εικόνα της αβεβαιότητας για το «αύριο», δεν μπορεί να μπει σε τροχιά σύγκλισης με την υπόλοιπη Ευρώπη. Τα στοιχεία στην Οικονομία το αποδεικνύουν.

- Το δημόσιο χρέος φθάνει τα 335 δις ευρώ, 181% του ΑΕΠ και υπονομεύει το μέλλον μας. Κατά 5% αυξήθηκε μόνο στο Δ' τετράμηνο του 2018.
- Οι απλήρωτοι φόροι των Ελλήνων αυξήθηκαν κατά 2 δις ευρώ ακόμη μόνο τους 2 πρώτους μήνες του 2019. Υπό αναγκαστικά μέτρα κατασχέσεων βρίσκονται σήμερα 1,2 εκατομμύρια πολίτες.
- Η ανάπτυξη καρκινοβατεί. Το 2018 έκλεισε παρά τις προβλέψεις της με ποσοστό κάτω του 2%, όταν θα μπορούσαμε το ΑΕΠ να αυξάνεται με διπλάσιους ρυθμούς.
- Οι επενδύσεις μειώνονται κατά 12% το 2018, διαψεύδοντας με στοιχεία τα κούφια λόγια του υπουργείου Οικονομίας.
- Η ΔΕΗ κινδυνεύει. Καταγράφει ζημιές 900 εκατ ευρώ, δημιουργώντας ένα μείζονα κίνδυνο για την Οικονομία.

Το κρίσιμο ερώτημα που απασχολεί τον λαό μας είναι: Πως γυρίζουμε σελίδα;

Πιστεύουμε απόλυτα ότι η Ελλάδα μπορεί. Ότι οι Ελληνίδες και οι Έλληνες μπορούν να διασφαλίσουν μια διαφορετική πορεία για την οριστική έξοδο από την κρίση, για την σταθερή πορεία μας στο μέλλον με ψηλά το κεφάλι. Η Ελλάδα χρειάζεται νέους στρατηγικούς στόχους. Μια νέα πορεία.

Η συντήρηση, η ΝΔ και ο ΣΥΡΙΖΑ, θέλουν την Ελλάδα των μικρών προσδοκιών, την Ελλάδα που απλά

ανακυκλώνει την εθνική υστέρηση και υποτέλεια.

Είναι ώρα για ριζικά διαφορετικές επιλογές, που θα αξιοποιήσουν τις δυνατότητες του λαού μας, των ζωντανών και παραγωγικών δυνάμεων της χώρας μας.

Η χώρα χρειάζεται ένα ολοκληρωμένο προοδευτικό αξιόπιστο σχέδιο με ελληνική ιδιοκτησία. Που προωθεί τις μεταρρυθμίσεις και αλλαγές που έχει ανάγκη ο τόπος. Ένα Σχέδιο με προτεραιότητες και Κοινωνική Αποδοχή. Που στοχεύει στην Ανάπτυξη και στις Επενδύσεις. Που στηρίζεται στο επιτελικό κράτος και στον παραγωγικό και υγιή ιδιωτικό τομέα, οδηγώντας στην δημιουργία νέου πλούτου και σε νέες ποιοτικές θέσεις εργασίας. Που δίνει την δυνατότητα ανάκτησης της αξιοπιστίας της χώρας, ώστε να πείσουμε τους εταίρους μας για την ανάγκη βελτιώσεων στις συμφωνίες και κυρίως στην σταθερή μείωση των στόχων για τα πρωτογενή πλεονάσματα από το 3,5% του ΑΕΠ στο 2% τους ΑΕΠ. Αλλά και μπορεί να πετύχει την ριζική αλλαγή του ρόλου του Υπερταμείου της Αποικιοκρατίας, σε Οργανισμό αξιοποίησης της Δημόσιας Περιουσίας. Που χρηματοδοτεί αναπτυξιακά έργα, συνδέεται με την βιωσιμότητα του Ασφαλιστικού και την δημιουργία θέσεων εργασίας ιδιαίτερα για τους νέους ανθρώπους.

Το Κίνημα Αλλαγής έχει καταθέσει ολοκληρωμένο, προοδευτικό και αξιόπιστο σχέδιο για την χώρα. Το Σχέδιο Ελλάδα. Έχουμε 5 συγκεκριμένους στόχους για να απαντήσουμε στις σύγχρονες προκλήσεις, για να «γυρίσουμε σελίδα».

1. Η βιώσιμη ανάπτυξη για τους πολλούς. Στόχος μας μέσα σε 5 χρόνια είναι το μέσο κατά κεφαλήν Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν να ανέβει τουλάχιστον στο 80% του Κοινοτικού Μέσου όρου. Με επενδύσεις 100 δις ευρώ από ξένες και Ελληνικές επιχειρήσεις. Με την δημιουργία 50.000 νέων επιχειρήσεων. Με στήριξη και κίνητρα για τους μικρομεσαίους.
2. Η πλήρης απασχόληση με πρώτο καθοριστικό βήμα την δημιουργία μέσα σε 5 χρόνια 500.000 ποιοτικών θέσεων εργασίας.
3. Η περιφερειακή ανάπτυξη. Στόχος μας σε 5 χρόνια να μην βρίσκεται Ελληνική περιφέρεια στον κατάλογο των 20 φτωχότερων περιφερειών της Ευρώπης.
4. Η αντιμετώπιση της Φτώχειας: Στόχος σε 5 χρόνια να μειώσουμε το ποσοστό του πληθυσμού που αντιμετωπίζει κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού-σήμερα 34,8%- σε κάτω από το μισό, φθάνοντας σε καλύτερο σημείο από τα προ κρίσης επίπεδα.
5. Η θεσμική ανασυγκρότηση της Δημοκρατίας μας. Με μια πολιτεία σύγχρονη, δημοκρατική, αποκεντρωμένη και μια κοινωνία χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμούς.

Το Σχέδιο Ελλάδα είναι το ολοκληρωμένο πρόγραμμά μας για την Ανάπτυξη, την Κοινωνική Δικαιοσύνη και Συνοχή. Είναι η πρόταση της Κεντροαριστεράς για το μέλλον του λαού μας.

“

Η ελληνική οικονομία καθλώνεται, εμφανίζει και πάλι την εικόνα της αβεβαιότητας για το «αύριο»

Οι Η.Π.Α. επενδύουν στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας

Του Geoffrey Pyatt
Πρέσβη των Η.Π.Α. στην Ελλάδα

Η Ελλάδα μπορεί να ολοκληρώσει τα προγράμματα στήριξης και να βρίσκεται στο δρόμο της οικονομικής ανάπτυξης αλλά πολλά θα πρέπει να γίνουν ακόμα. Οι Η.Π.Α. θέλουν να δουν την Ελλάδα να εφαρμόζει τις μεταρρυθμίσεις και να βελτιώνει τη διεθνή ανταγωνιστικότητά της, ώστε να αφήσει για πάντα την εποχή της κρίσης. Αυτή είναι μια κρίσιμη στιγμή για την ελληνική οικονομία, μια στιγμή τεράστιας ευκαιρίας και αναγκαίας δράσης.

- Εάν υπάρχει ένα μήνυμα που μπορώ να στείλω, είναι ότι η Αμερική εξακολουθεί να επενδύει στην πλήρη οικονομική ανάκαμψη της Ελλάδας. Οι Η.Π.Α. πιστεύουν ακράδαντα ότι ως σύμμαχος του ΝΑΤΟ και ακρογωνιαίος λίθος της ευρωπαϊκής ασφάλειας, η μοίρα της Ελλάδας συνδέεται με την τύχη της ευρύτερης περιοχής.

- Οι Ηνωμένες Πολιτείες θα συνεχίσουν να στέκονται στο πλευρό της Ελλάδας ως σταθερός εταίρος στην οικονομική ανάκαμψη.

- Η καινοτομία, δημιουργεί ήδη νέες ευκαιρίες για τη μετατροπή του ελληνικού οικονομικού τοπίου και την προσέλκυση επενδύσεων. Για να υποστηρίξει αυτόν τον μετασχηματισμό, η Πρεσβεία των Ηνωμένων Πολιτειών, υποστήριξε ενεργά την νέα επιχειρηματικότητα που αναδείχθηκε στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια των κρίσιμων χρόνων, καθώς οι νέοι αναζητούσαν νέες αγορές για τα τάλεντα και τη δημιουργικότητά τους.

- Εκτός από την καινοτομία, υπάρχουν ακόμα πέντε άλλοι τομείς που προσφέρουν μεγάλες υποσχέσεις και ευκαιρίες για τους επενδυτές των Η.Π.Α. στην Ελλάδα.

- Ο μεγαλύτερος μοχλός ανάπτυξης στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια είναι ο τουριστικός τομέας. Οι Αμερικανοί επενδυτές που κινούνται από τα ξενοδοχεία Marriott και Hyatt έως την Airbnb, επωφελούνται και βοηθούν στην αύξηση του αριθμού των επισκεπτών στην Ελλάδα. Η συνεχής ανάπτυξη θα προέλθει από την επέκταση της τουριστικής περιόδου και τη διαφοροποίηση των τουριστικών προορισμών.

- Οι μεταφορές και τα Logistics είναι ένας άλλος τομέας όπου οι επενδύσεις των Η.Π.Α. ήδη κάνουν τη διαφορά. Η Ελλάδα και η βόρεια Ελλάδα ειδικότερα, έχουν τεράστιες δυνατότητες όχι μόνο ως ενιαία αγορά 11 εκατομμυρίων ανθρώπων αλλά και ως πύλη στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων. Από αυτή την άποψη επικροτώ την Ελλάδα για την επίτευξη της Συμφωνίας των Πρεσπών καθώς η εξέλιξη θα είναι καλή για την Ελλάδα και την ευρύτερη περιοχή. Σε αυτό το πλαίσιο, ελπίζουμε να σημειώσουμε μεγαλύτερη πρόοδο σε αυτόν τον τομέα τους επόμενους μήνες, συμπεριλαμβανομένης μιας αντιπροσω-

πείας αμερικανικών εταιρειών που θα ταξιδεύουν από την Ελλάδα στα Σκόπια για να τονίσουν και να ξεκλειδώσουν νέες ευκαιρίες.

- Στον τομέα της ενέργειας, η Ελλάδα έχει καταστεί ηγέτης στις προσπάθειες για την προώθηση της διαφοροποίησης των ενεργειακών διαδρομών και προμηθειών στην περιοχή των Βαλκανίων. Ο αγωγός Trans Adriatic (TAP), ένα σημαντικό έργο για την ευρωπαϊκή διαφοροποίηση των πηγών ενέργειας, είναι η μεγαλύτερη άμεση ξένη επένδυση στην Ελλάδα την τελευταία δεκαετία. Η ολοκλήρωσή του θα αποτελέσει σημαντικό ορόσημο για τις προσπάθειες που έχουν προχωρήσει πολλές ελληνικές κυβερνήσεις.

- Η γραμμή διασύνδεσης Ελλάδας-Βουλγαρίας, θα αποτελέσει ένα σημαντικό βήμα για την απελευθέρωση των αγορών κατά μήκος του συνεχώς αυξανόμενου κάθετου αγωγού φυσικού αερίου της Ευρώπης. Η ενεργειακή ασφάλεια των ευρωπαϊκών εταίρων και συμμάχων μας αποτελεί μακροχρόνια στρατηγική προτεραιότητα για τις Ηνωμένες Πολιτείες, γι' αυτό συγχαιρώ την Ελλάδα για τον αυξανόμενο ρόλο της ως περιφερειακού ενεργειακού κόμβου.

- Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η επιστροφή σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης και η μείωση της ανεργίας είναι σημαντικά επιτεύγματα, αλλά μπορούν να γίνουν πολλά περισσότερα για να μπορέσει η Ελλάδα να αξιοποιήσει το δυναμικό της και να αναπτυχθεί μετά από μια δύσκολη οικονομική περίοδο.

- Ακούω κάποιους ανθρώπους να λένε ότι θα ήταν καλύτερο να περιμένουν και μετά τις εκλογές να προχωρήσουν σε επενδύσεις, αλλά διαφωνώ. Πιστεύω ότι η αναμονή θα ήταν ένα τεράστιο λάθος.

- Ο Στρατηγικός Διάλογος Η.Π.Α.-Ελλάδας βοήθησε στην επίσημοποίηση της διμερούς μας σχέσης και θα μας βοηθήσει σε αυτή την ώθηση για μεταρρυθμίσεις και συνεχή εμπορική πρόοδο. Ανυπομονούμε να συνεχίσουμε τη στενή συνεργασία μας με όλους εσάς από το Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδας, μαζί με τους πρωταρχικούς εταίρους μας στο Ελληνο-Αμερικανικό Εμπορικό Επιμελητήριο, για να διασφαλίσουμε ότι οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής τόσο στην Ελλάδα όσο και στις Ηνωμένες Πολιτείες θα παραμείνουν συνδεδεμένοι προκειμένου να προωθήσουν την οικονομική ανάπτυξη, να προωθήσουν το αμερικανικό ενδιαφέρον για την επιστροφή της Ελλάδας στην ευημερία και να βοηθήσουν να διασφαλιστεί ότι οι δυσκολίες του παρελθόντος έχουν μείνει πίσω.

“

Οι Ηνωμένες Πολιτείες θα συνεχίσουν να στέκονται στο πλευρό της Ελλάδας ως σταθερός εταίρος στην οικονομική ανάκαμψη

Η δραστική μείωση των «κόκκινων» δανείων είναι η μεγαλύτερη πρόκληση για τις τράπεζες

Του Θεόδωρου Μητράκου
Υποδιοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος

Τέσσερις είναι οι βασικοί άξονες, που σηματοδοτούν την επιστροφή στην «κανονικότητα» και δημιουργούν αισιοδοξία για τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας.

Ενίσχυση της εξωστρέφειας

Η πρόσφατη κρίση αποτέλεσε το έναυσμα για τη μεταστροφή του παραγωγικού υποδείγματος της ελληνικής οικονομίας υπέρ κλάδων παραγωγής εμπορευσίμων αγαθών και υπηρεσιών με εξαγωγικό προσανατολισμό. Το μερίδιο των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) ουσιαστικά διπλασιάστηκε από 19% το 2009 σε 37,7% το 2018. Καθοριστική είναι η συμβολή του τουρισμού. Ενδεικτικά, το 2018 οι αφίξεις ταξιδιωτών αυξήθηκαν κατά 10,8% σε σχέση με το 2017, ξεπερνώντας τα 30 εκατομμύρια ταξιδιώτες, ενώ οι συναφείς εισπράξεις υπερέβησαν τα 16 δισεκ. ευρώ.

Αποκατάσταση της δημοσιονομικής ισορροπίας

Η συνεπής εφαρμογή μεταρρυθμίσεων συνέβαλε στη διαμόρφωση ιστορικά υψηλού πρωτογενούς πλεονάσματος για το 2018 (4,3% του ΑΕΠ), το οποίο υπερέβη για τρίτο συνεχές έτος το στόχο ύψους 3,5% του ΑΕΠ. Παράλληλα, η εφαρμογή των μέτρων ελάφρυνσης του δημόσιου χρέους και η ενεργητική πολιτική διαχείρισης από τον Οργανισμό Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους (ΟΔΔΗΧ) έχουν συμβάλει καθοριστικά στη βελτίωση του προφίλ του. Το μεγαλύτερο μέρος του χρέους (περίπου το 90%) είναι πλέον σταθερού επιτοκίου και έχει μακροπρόθεσμη διάρκεια (μεσοσταθμικά 18,2 έτη) παρέχοντας ουσιαστική προστασία από τυχόν διακυμάνσεις των επιτοκίων στο μέλλον και βελτιώνοντας τη δυνατότητα εξυπηρέτησής του.

Έξοδος από τα προγράμματα στήριξης και ανάκτηση της πρόσβασης στις διεθνείς αγορές

Η έξοδος της χώρας από τα προγράμματα στήριξης τον Αύγουστο του 2018, οι δύο επιτυχείς αξιολογήσεις στο πλαίσιο του καθεστώτος ενισχυμένης εποπτείας και η δημιουργία ενός μεγάλου ταμειακού αποθέματος ασφαλείας συνέβαλαν στην ανάκτηση της εμπιστοσύνης των διεθνών επενδυτών για τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας, η οποία επιβεβαιώνεται από τις δύο πρόσφατες επιτυχείς εκδόσεις ομολόγων πενταετούς και δεκαετούς διάρκειας.

Αποκατάσταση της ρευστότητας των τραπεζών

Η πλήρης απεξάρτηση των τραπεζών από το μηχανισμό έκτακτης ενίσχυσης σε ρευστότητα (Emergency Liquidity Assistance – ELA) το Μάρτιο του 2019 σηματοδοτεί την αποκατάσταση της ρευστότητας τους, ενώ παράλληλα βελτιώθηκαν τα οικονομικά τους αποτελέσματα.

Παρά τις παραναφερθείσες αισιόδοξες προοπτικές δεν θα πρέπει να παραβλέψουμε τις σημαντικές προκλήσεις που καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε.

Ενίσχυση των επενδύσεων και κάλυψη του επενδυτικού κενού

Το υφιστάμενο ύψος επενδύσεων περίπου 11% του ΑΕΠ δεν επαρκεί για τη βιώσιμη στήριξη της οικονομικής δραστηριότητας και την αύξηση της απασχόλησης. Η βελτίωση του επενδυτικού κλίματος για την προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων καθώς και η αποκατάσταση του διαμεσολαβητικού ρόλου των τραπεζών θα συμβάλλουν στην ενίσχυση των επενδύσεων. Έμφαση πρέπει να δοθεί στις επενδύσεις με υψηλό τεχνολογικό περιεχόμενο, δεδομέ-

νου ότι η ελληνική οικονομία διαθέτει ένα σημαντικό και υψηλό επίπεδο απόθεμα ανθρώπινου κεφαλαίου.

Αποτελεσματική διαχείριση του υψηλού αποθέματος των μη εξυπηρετούμενων δανείων

Η δραστική μείωση του υψηλού ποσοστού μη εξυπηρετούμενων δανείων (ΜΕΔ), το οποίο ανέρχεται σε 45,4% έναντι μέσου όρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση 3,2%, αποτελεί τη μεγαλύτερη πρόκληση για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Η διευθέτηση του προβλήματος των ΜΕΔ θα πρέπει να γίνεται με τρόπο που διασφαλίζει την κοινωνική συνοχή διευκολύνοντας τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (π.χ. νέο πλαίσιο προστασίας πρώτης κατοικίας) και αντιμετωπίζοντας με αυστηρότητα τους στρατηγικούς κακοπληρωτές.

Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής

Μία από τις πιο σημαντικές επιπτώσεις της κρίσης ήταν η εκτόξευση του ποσοστού ανεργίας και η διεύρυνση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο κίνδυνος φτώχειας για την ομάδα των ανέργων ανήλθε σε 45,5% το 2017, παραμένοντας κατά 10 περίπου μονάδες υψηλότερος σε σχέση με τα προ κρίσης επίπεδα και περίπου 2,5 φορές μεγαλύτερος σε σχέση με το σύνολο του πληθυσμού. Επομένως, στην τρέχουσα συγκυρία απαιτείται επαναπροσδιορισμός και ενδυνάμωση των κοινωνικών πολιτικών, οι οποίες περιόρισαν αποτελεσματικά την ένταση της φτώχειας των ηλικιωμένων, αλλά αποδεικνύονται μάλλον ανεπαρκείς για τους νέους, τα νέα ζευγάρια με παιδιά και τους ανέργους.

Ανάσχεση των αρνητικών επιπτώσεων του δημογραφικού προβλήματος

Η μετατόπιση της κατανομής του εργατικού δυναμικού υπέρ μεγαλύτερων ηλικιών επιδρά αρνητικά τόσο στο παραγόμενο προϊόν όσο και στην παραγωγικότητα της εργασίας. Παράλληλα επηρεάζει άμεσα τα δημόσια οικονομικά και δυσχεραίνει τη διατήρηση δημοσιονομικής ισορροπίας σε συνδυασμό με τον υψηλό λόγο χρέους προς ΑΕΠ. Συνεπώς, πρέπει να αναζητήσουμε τρόπους αντιμετώπισης του δημογραφικού προβλήματος πρωτίστως μέσα από την οικογένεια και τη στήριξή της, όχι μόνο οικονομικά αξιοποιώντας το διαθέσιμο δημοσιονομικό χώρο, αλλά και με το σχεδιασμό των κατάλληλων υποστηρικτικών δομών. Συνοψίζοντας, οι προοπτικές για την ελληνική οικονομία είναι αισιόδοξες, ενώ η προσέλευση άμεσων ξένων επενδύσεων μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στην επιτάχυνση των ρυθμών οικονομικής ανάπτυξης και τη σύγκλιση του βιοτικού επιπέδου προς το μέσο ευρωπαϊκό. Παράλληλα, μια λιγότερο συσταλτική δημοσιονομική πολιτική, ευθυγραμμισμένη με το στόχο του πρωτογενούς πλεονάσματος της γενικής κυβέρνησης στο πλαίσιο της ενισχυμένης εποπτείας, θα βοηθούσε στην ενίσχυση των εγχώριων ιδιωτικών αποταμιεύσεων, αλλά και στην ενίσχυση του εισοδήματος των πιο ευάλωτων κοινωνικών ομάδων διασφαλίζοντας την κοινωνική συνοχή.

“

Το υφιστάμενο ύψος επενδύσεων περίπου 11% του ΑΕΠ δεν επαρκεί για τη βιώσιμη στήριξη της οικονομικής δραστηριότητας και την αύξηση της απασχόλησης

Η Ελλάδα πρέπει να κάνει περισσότερα για να προσελκύσει επενδύσεις

Του Peter Dohman
Επικεφαλής του ΔΝΤ για την Ελλάδα

Πού βρίσκεται σήμερα η Ελλάδα; Η εικόνα είναι μικτή. Η ελληνική οικονομία αναπτύσσεται και πάλι, αντανακλώντας ωστόσο τη χαμηλή παραγωγικότητα και το δημογραφικό πρόβλημα (470.000 Έλληνες πολίτες έχουν φύγει από την Ελλάδα κατά τη διάρκεια της κρίσης). Για μια χώρα που έρχεται μετά από μια τεράστια μείωση του ΑΕΠ, αυτή η ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας είναι πολύ, πολύ αδύναμη. Η ανεργία παραμένει υψηλή - η υψηλότερη στην Ευρωζώνη. Το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας της Ελλάδας εξακολουθεί να μην επαρκεί για την αντιμετώπιση της φτώχειας.

Η Ελλάδα έχει τηρήσει και μάλιστα έχει υπερβεί τις υψηλές δημοσιονομικές δεσμεύσεις για τα πρωτογενή πλεονάσματα, αλλά με κόστος στην ανάπτυξη, ενώ η χώρα έχει τον υψηλότερο λόγο δημόσιου χρέους/ΑΕΠ στην Ευρωζώνη.

Ο χρηματοπιστωτικός τομέας παραμένει ο ασθενέστερος στην Ευρωζώνη, με τα υψηλότερα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Η Ελλάδα βρίσκεται στο 10ο έτος αρνητικής αύξησης της πιστωτικής της ικανότητας, με ελάχιστες προοπτικές επιστροφής στο κανονικό δανεισμό στο εγγύς μέλλον. Η έλλειψη χρηματοδότησης βαρύνει περαιτέρω την αδύναμη οικονομική ανάκαμψη.

Η Κυβέρνηση επέστρεψε ξανά στις αγορές, αλλά τα spreads των κρατικών ομολόγων, τα οποία αντανakλούν τον κίνδυνο χώρας, παραμένουν τα υψηλότερα στην Ευρωζώνη και βρίσκονται περίπου στο ίδιο επίπεδο με τις αρχές του 2018.

Ο πληθυσμός της Ελλάδας γενρά, ενώ ο πληθυσμός σε εργατική ηλικία αναμένεται να συρρικνωθεί σχεδόν στο 40% μέχρι το 2070. Αυτό είναι τριπλάσιο του μέσου όρου της προβλεπόμενης μείωσης της ζώνης του Ευρώ. Όλα αυτά δείχνουν ότι η Ελλάδα πρέπει να κάνει περισσότερα για να καλύψει τα κενά.

Επομένως, τι θεωρεί το ΔΝΤ ως βασικές προτεραιότητες μεταρρύθμισης; Ποιες είναι οι προτεραιότητες για την επίτευξη ταχύτερης και πιο χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη και για να καταστεί η Ελλάδα πιο ανταγωνιστική στην Ευρωζώνη;

Βλέπουμε δύο προτεραιότητες στον φορολογικό τομέα. Πρώτον, η Ελλάδα μπορεί να επωφεληθεί από ένα καλύτερο συνδυασμό δημοσιονομικής πολιτικής. Οι φορολογικοί συντελεστές είναι πολύ υψηλοί και οι κοινωνικές δαπάνες και οι επενδύσεις είναι πολύ χαμηλές. Αυτό δεν είναι μόνο επιζήμιο για την ανάπτυξη, αλλά και για τη συμμόρφωση των πληρωμών και την κοινωνική συνοχή και ως εκ τούτου, την ικανότητα της κοινωνίας να υποστηρίξει βαθύτερες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. Για να απελευθερωθεί ο δημοσιονομικός χώρος και να αντιμετωπιστεί αυτό, η Ελλάδα μπορεί να κάνει περισσότερα για να διευρύνει τη φορολογική βάση και να αυξήσει την αποδοτικότητα των δαπανών. Δυστυχώς, η Κυβέρνηση κινείται προς την αντίθετη κατεύθυνση με στόχο τη μείωση της βάσης

ΦΠΑ και τη συνέχιση της απαλλαγής του μισού πληθυσμού από την πληρωμή του φόρου εισοδήματος, παραβλέποντας τη μεταρρύθμιση της φορολογίας εισοδήματος του 2020. Η Κυβέρνηση θέτει σε κίνδυνο τη μελλοντική φορολογική συμμόρφωση μέσω τριών νέων φορολογικών ρυθμίσεων. Πάνω από 50 διαφορετικές ρυθμίσεις οφειλών θεσπίστηκαν την περίοδο 1997-2015.

Δεύτερον, η συνέχιση των δημοσιονομικών πολιτικών, λαμβάνοντας υπόψη τους δημοσιονομικούς νομικούς και κυκλικούς κινδύνους. Οι νομικοί κίνδυνοι περιλαμβάνουν τις δικαστικές προκλήσεις για σημαντικές μεταρρυθμίσεις στον τομέα των συντάξεων και του δημόσιου τομέα, οι οποίες, εάν υλοποιηθούν, θα μπορούσαν να κοστίζουν έως και 9 δισεκατομμύρια ευρώ.

Όσον αφορά το τραπεζικό σύστημα, η Κυβέρνηση και οι τράπεζες πρέπει να κάνουν περισσότερα για να ξεπεράσουν τα προβλήματα και να αποκαταστήσουν τη φιλική προς την ανάπτυξη χρηματοδότηση. Θα πρέπει να υπάρξουν μέτρα για την αντιμετώπιση των περιορισμών της ρευστότητας και προσπάθειες για την αύξηση της.

Η Ελλάδα μπορεί, επίσης, να κάνει περισσότερα για να προσελκύσει νέες επενδύσεις και επιχειρηματική δραστηριότητα. Πρέπει να γίνουν πολλά ακόμη για να μειωθεί η γραφειοκρατία και να ενισχυθεί η ικανότητα του δημόσιου τομέα και του δικαστικού συστήματος. Στην αγορά εργασίας, εξακολουθούμε να απαιτούμε περισσότερη και όχι λιγότερη ευελιξία για να διασφαλίσουμε τη συνεχή δημιουργία θέσεων εργασίας και τον καθορισμό των μισθών που ευθυγραμμίζεται με την ανάπτυξη της παραγωγικότητας σε επίπεδο επιχείρησης και τις αναδιαρθρώσεις. Στον τομέα των μεταρρυθμίσεων της αγοράς προϊόντων, ελάχιστα έχουν επιτευχθεί. Ως αποτέλεσμα, οι Έλληνες καταναλωτές συνεχίζουν να πληρώνουν υπερβολικά ακριβά τις υπηρεσίες. Οι τιμές των ταξί, για παράδειγμα, αυξήθηκαν κατά 17% κατά την περίοδο 2010-16.

Το συμπέρασμα είναι ότι χρειάζονται περισσότερα για να καταστεί η Ελλάδα πιο ανταγωνιστική στην Ευρωζώνη και πιο ανθεκτική στην οικονομική ύφεση.

Συνεχίζουμε να προτείνουμε περαιτέρω βήματα για την ενίσχυση του συστήματος κοινωνικής προστασίας της Ελλάδας. Πραγματοποιήθηκε πρόοδος με την ανακατανομή των κοινωνικών δαπανών προς καλύτερα στοχοθετημένες μορφές βοήθειας, μεταξύ άλλων μέσω του συστήματος ελάχιστων εισοδημάτων, ενός ενιαίου συστήματος επιδομάτων τέκνων, ενός συστήματος στεγαστικών παροχών και πρόσθετων ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας. Η Ελλάδα έχει ένα ημιτελές πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων. Η ελληνική κυβέρνηση πρέπει να συνεχίσει να επικεντρώνεται στη μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη ανάπτυξη και όχι σε βραχυπρόθεσμα λαϊκά μέτρα. Πρέπει να οικοδομήσει συναίνεση και να ολοκληρώσει τις μεταρρυθμίσεις.

“

Η κυβέρνηση επέστρεψε ξανά στις αγορές, αλλά τα spreads των κρατικών ομολόγων, παραμένουν τα υψηλότερα στην ευρωζώνη

Πρωτογενή πλεονάσματα και παραγωγικό έλλειμμα

Του Μιχάλη Χαλιάσου

Κατόχου της Έδρας Μακροοικονομικών και Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Γκαίτε της Φραγκφούρτης και Διευθυντή του Δικτύου του CEPR για τα Χρηματοοικονομικά των Νοικοκυριών

Οι δανειστές ενδιαφέρονται να λάβουν πίσω τα χρήματα που τους αναλογούν. Αυτή ήταν μια πηγή αισιοδοξίας για αρκετούς Έλληνες οικονομολόγους στην αρχή της κρίσης. Η απαίτηση των πιστωτών έδινε το άλλοθι σε μια μεταρρυθμιστική κυβέρνηση έναντι πελατειακών τάσεων και λαϊκισμού.

Πριν το ευρώ, οι αγορές χρέωναν για την αβεβαιότητα των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Από το 2009 και μετά, χρεώνουν πλέον για την αβεβαιότητα της αποπληρωμής. Το επιτόκιο για τα ελληνικά ομόλογα είναι χαμηλότερο απ' ό,τι στην αρχή του 2010, γύρω στα 3,8%! Αυτό είναι ένα σημαντικό επίτευγμα, έστω και αν η διαφορά με το γερμανικό επιτόκιο είναι μεγαλύτερη από το 2010.

Η αγορά παρακολουθεί προσεκτικά την εξέλιξη των προοπτικών της Ελλάδος να εξυπηρετήσει το χρέος της. Δείτε την πρόσφατη περαιτέρω μείωση του επιτοκίου όταν η χώρα ανακοίνωσε την αποπληρωμή του 40% περίπου του εναπομένου χρέους προς το ΔΝΤ.

Η αναγνώριση ήρθε και από διεθνείς οίκους αξιολόγησης. Στα τέλη Απριλίου, ο S&P διατήρησε το αξιόχρεο της Ελλάδος στο B+ «με θετική προοπτική», ενώ ο канаδικός DBRS την αναβάθμισε στις αρχές Μαΐου σε BB (low) με «σταθερή τάση». Και οι δύο τονίζουν την αυξητική τάση στο ρυθμό μεγέθυνσης του ΑΕΠ, τη συμμόρφωση με την διεθνή εποπτεία, τις φορολογικές μεταρρυθμίσεις και την πρόοδο στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια.

Υπάρχει, όμως, κάτι περίεργο. Κάθε φορά που το Eurogroup εγκρίνει κάποια δόση προς την Ελλάδα ή κλείνει μια φάση αξιολόγησης, συνοδεύει τα συγχαρητήριά του με την προτροπή να εφαρμοσθούν ευρύτατες μεταρρυθμίσεις. Κάθε φορά που οι οίκοι αξιολόγησης εκφράζουν εκτίμηση για την «προοπτική» ή την «τάση» της Ελλάδος, την εξαρτούν από την πορεία διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Οι αγορές, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οι οίκοι αξιολόγησης μας επαινούν γιατί καταβάλλουμε τα ποσά που απαιτούνται. Η μείωση των επιτοκίων και η αναβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας δεν αντικατοπτρίζουν ευημερία και άνεση στην καταβολή των δόσεων, αλλά την απόλυτη δέσμευσή μας, πολιτική και θεσμική, να εξυπηρετούμε το χρέος και να το μειώνουμε, ανεξάρτητα από την ευημερία ή τις αντιδράσεις των πολιτών.

Αφού έχουμε ήδη προσδεθεί για μια ασφαλή προσγείωση στην Αγορά, γιατί είναι αναμμένο ένα κόκκινο λαμπάκι στο πιλοτήριο; Πετύχαμε εντυπωσιακά τους στόχους των ελλειμμάτων από την αρχή των προγραμμάτων. Όμως, η αναλογία χρέους προς ΑΕΠ, δεν έχει ελεγχθεί και υπερβαίνει συνεχώς τις χειρότερες προβλέψεις. Μόλις το 2016, η πρόβλεψη της ΕΕ για το 2019 ήταν στα 164,2%, ενώ βρισκόμαστε στο 180%.

Η βουτιά στο ΑΕΠ (κατά 25% περίπου) ήταν

αντίστοιχη αυτής στη μεγάλη ύφεση των ΗΠΑ στα 1929, αλλά εκείνη αποκαταστάθηκε σε 7 χρόνια, ενώ της Ελλάδος διαρκεί ακόμη πέραν της δεκαετίας. Οι επενδύσεις υπέστησαν το 2018 τη μεγαλύτερη μείωση (12,2%) από τις 35 χώρες του ΟΟΣΑ. Καμιά άλλη χώρα της δημοσιονομικής κρίσης δεν είχε μείωση στις επενδύσεις. Οι Έλληνες εργάζονται περισσότερες ώρες από οποιονδήποτε άλλον στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά παράγουν κατά κεφαλή το λιγότερο, και διαχρονικά κατά 10% λιγότερο από το 2010. Έχουμε τη μεγαλύτερη ανεργία στην Ευρωζώνη συνολικά και στους νέους. Στις εξαγωγές, είμαστε δεύτεροι στην Ευρωζώνη, μετά την Ιρλανδία, στο ρυθμό αύξησης, αλλά τέταρτοι από το τέλος στο ποσοστό εξαγωγών στο ΑΕΠ.

Είμαστε πολύ μακριά από μια πρόσβαση στις αγορές που βασίζεται στην ικανότητά μας να παράγουμε αρκετά, ώστε να εξυπηρετούμε τις υποχρεώσεις μας άνετα. Το 2017-18, η έρευνα ανταγωνιστικότητας του World Economic Forum βρήκε ότι οι πιο προβληματικοί παράγοντες για τις επιχειρήσεις στην Ελλάδα είναι οι φόροι, η γραφειοκρατία, οι μεταβαλλόμενοι και πολύπλοκοι φορολογικοί κανόνες, η αστάθεια οικονομικής πολιτικής και η κυβερνητική αστάθεια. Κατά την Παγκόσμια Τράπεζα, η Ελλάδα ήταν το 2018 στην 67η θέση ως προς την ευκολία λειτουργίας επιχείρησης και στην 37η και τελευταία στην Ευρωζώνη ως προς την ευκολία ίδρυσης επιχείρησης, μετά από πρόσφατη πτωτική πορεία. Μια εφαρμογή συμβολαίου απαιτεί 1.580 ημέρες στην Ελλάδα, με αυξητική πορεία, έναντι 164 στη Σιγκαπούρη. Η Ελλάδα υποβαθμίζεται διαρκώς στην κατάταξη ανταγωνιστικότητας του World Economic Forum, στη θέση 87 το 2017-18. Έχει βελτιωθεί στην κατάταξη του Transparency International για τη διαφθορά, αλλά βρίσκεται ακόμη στην 59η θέση, κάτω από όλες τις χώρες της κρίσης.

Λείπει ένα τελευταίο κομμάτι του γρίφου. Γιατί οι ξένοι αρκούνται στο να μας υπενθυμίζουν τις μεταρρυθμίσεις αυτές και δεν μας τις επιβάλλουν, όπως μας επιβάλλουν την καταβολή των δόσεων; Κάποιοι δηλώνουν ότι δεν υπάρχει ελπίδα εφαρμογής και οι αναφορές γίνονται για να έχουν ήσυχη την συνείδησή τους. Οι πιο καλοπροαίρετοι υποδεικνύουν ότι οι Έλληνες πρέπει να αποφασίσουν να εφαρμόσουν τις μεταρρυθμίσεις αυτές, αν πρόκειται να έχουν πιθανότητες επιτυχίας.

Παρά τις διαμαρτυρίες των πολιτών και την διαρκή μετανάστευση ικανότατων νέων ανθρώπων που δεν δείχνουν πρόθεση επιστροφής, ο ρους του ποταμού με πηγή την κρίση, εξεστράτη, από τις μεταρρυθμίσεις και την παραγωγή, προς τις δεσμεύσεις και την εποπτεία. Οι δανειστές θα πάρουν τα χρήματά τους έτσι κι αλλιώς. Το αν θα τα πάρουν από το υστέρημα ή από το πλεονάσμα μας είναι, τελικά, δική μας επιλογή.

“

Είμαστε πολύ μακριά από μια πρόσβαση στις αγορές που βασίζεται στην ικανότητά μας να παράγουμε αρκετά, ώστε να εξυπηρετούμε τις υποχρεώσεις μας άνετα

Η εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων είναι το κλειδί για την ανάπτυξη

Tou Zsolt Darvas

Συνεργάτη Ερευνητή στο Ινστιτούτο Bruegel

Η Ελλάδα, ολοκλήρωσε τον Αύγουστο του 2018 το πρόγραμμα στήριξης με ένα μεγάλο απόθεμα ταμειακών διαθεσίμων και τις ανάγκες δανεισμού της να είναι μάλλον περιορισμένες μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 2020. Η αύξηση του ΑΕΠ ενισχύεται μετά τη βαθιά οικονομική συρρίκνωση της περιόδου 2009-2015, δεδομένου ότι οι βαθιές κρίσεις ακολουθούνται συνήθως από ανακτήσεις. Επιπλέον, οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που εφαρμόστηκαν τα τελευταία οκτώ χρόνια συμβάλλουν στην ανάπτυξη. Επομένως, δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι το ΑΕΠ αυξήθηκε και η ελληνική κυβέρνηση μπόρεσε να προχωρήσει στην έκδοση ομολόγων, αν και με σχετικά υψηλά επιτόκια. Αυτή η κατάσταση πιθανότατα θα συνεχιστεί τα επόμενα χρόνια.

Εάν όμως δεν υπάρξουν αποφασιστικές ενέργειες, τα προβλήματα θα εμφανιστούν ξανά σε 3-4 χρόνια από τώρα, για πολλούς λόγους:

- Οι ακαθάριστες επενδύσεις στην Ελλάδα ανήλθαν μόλις στο 11% του ΑΕΠ το 2018: το χαμηλότερο στην Ευρώπη. Η επόμενη χαμηλότερη τιμή είναι 17% στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Πορτογαλία, ενώ ο μέσος όρος της ζώνης του ευρώ είναι 21%.

- Οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου είναι αρνητικές από το 2011, με αποτέλεσμα το πραγματικό κεφαλαιακό απόθεμα να μειώνεται. Αν συνεχιστεί αυτό, αργά ή γρήγορα το χαμηλό κεφάλαιο θα εμποδίσει την οικονομική ανάπτυξη.

- Τόσο οι ακαθάριστες όσο και οι καθαρές επενδύσεις μειώθηκαν περαιτέρω το 2018, ενισχύοντας το πρόβλημα.

- Ενώ τόσο το ΔΝΤ όσο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπουν αύξηση κατά 10% των ακαθάριστων επενδύσεων το 2019, η αύξηση αυτή δεν αρκεί να αντισταρέψει τις απώλειες που καταγράφηκαν τον 2018.

- Η εισροή άμεσων ξένων κεφαλαίων βρίσκεται σε χαμηλό επίπεδο.

- Οι δημογραφικές εξελίξεις είναι επίσης αρνητικές: το θετικό ισοζύγιο γεννήσεων-θανάτων κατά το δεύτερο μισό της δεκαετίας του 2000 ανατράπηκε μετά το 2010, κυρίως λόγω της μείωσης των γεννήσεων. Μεταξύ 2011-2017, περίπου 150.000 λιγότερα μωρά γεννήθηκαν

σε σχέση με το διάστημα πριν από το 2010. Αυτή είναι η ελληνική τραγωδία. Την ίδια ώρα η μετανάστευση μειώνει το εργατικό δυναμικό.

- Όταν σε λίγα χρόνια η αύξηση του ΑΕΠ που προκαλείται από την ανάκαμψη, εξασθενήσει ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ πιθανότατα να μειωθεί από το σημερινό ποσοστό περίπου 2% σε χαμηλότερο. Θα είναι 1%; Ή χαμηλότερα; Είναι δύσκολο να προβλεφθεί, αλλά η μείωση του εργατικού δυναμικού και διάφορα προβλήματα, όπως το δυσμενές επιχειρηματικό κλίμα, η μεγάλη φορολογία και η αναποτελεσματική δημόσια διοίκηση, δείχνουν επιβράδυνση. Στις αρχές της δεκαετίας του 2020, οι δανειακές ανάγκες της κυβέρνησης θα αρχίσουν να αυξάνονται λόγω των μεγαλύτερων ποσών χρέους που θα ωριμάζουν. Πώς θα αντιδράσουν οι αγορές στην οικονομική επιβράδυνση και στις αυξανόμενες δανειακές ανάγκες;

Η εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων ως προϋπόθεση για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά είναι το ζητούμενο καθώς οι μεταρρυθμίσεις θα ενισχύσουν τις επενδύσεις και τη ανάπτυξη. Τρεις είναι οι βασικές μεταρρυθμίσεις για την Ελλάδα:

- Συνολική μεταρρύθμιση του φορολογικού συστήματος: μικρό ποσοστό των φορολογούμενων και των επιχειρήσεων πληρώνουν υπερβολικά υψηλούς φόρους γεγονός που κατευθύνει διάφορες δραστηριότητες στη μαύρη οικονομία. Αυτό είναι αρνητικό τόσο για τους εργαζόμενους όσο και για τις επιχειρήσεις έχει αντίκτυπο στα δημόσια οικονομικά και εμποδίζει την οικονομική ανάπτυξη. Απαιτούνται χαμηλότεροι φορολογικοί συντελεστές και μεγαλύτερη φορολογική βάση. Δυστυχώς, ενώ και τα τρία ελληνικά προγράμματα της περιόδου 2010-2018 αποσκοπούσαν σε μια φορολογική μεταρρύθμιση τελικά υπήρξε μικρή πρόοδος.

- Η βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος και ειδικότερα η προσέλκυση ξένων άμεσων επενδύσεων είναι μια ακόμη κορυφαία προτεραιότητα, καθώς η ανάπτυξη θα επιβραδυνθεί χωρίς σημαντική αύξηση των επενδύσεων.

- Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα παραμένει αδύναμο και η πιστωτική επέκταση είναι αρνητική. Απαιτούνται αποτελεσματικότερες πολιτικές για την αναζωογόνηση του τραπεζικού τομέα και την αύξηση των πιστώσεων.

“

Εάν δεν ληφθούν αποτελεσματικότερες πολιτικές η Ελλάδα θα μπορούσε να αντιμετωπίσει ξανά την πίεση των αγορών σε μερικά χρόνια

Το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση ή Ευρωσκεπτικισμός

Του Βαγγέλη Μείμαρκα
Ευρωβουλευτή της Ν.Δ.,
πρ. Προέδρου της Νέας Δημοκρατίας,
πρ. Προέδρου της Βουλής των Ελλήνων

Η Ευρώπη των δημοκρατικών κατακτήσεων, της κατοχύρωσης των θεμελιωδών δικαιωμάτων, η Ευρώπη της ενιαίας εσωτερικής αγοράς και αλληλεγγύης διέρχεται αναμφίβολα περίοδο αποσταθεροποίησης και βαθιάς υπαρξιακής κρίσης.

Η διαρκής οικονομική κρίση, η διαφαινόμενη αποχώρηση της Βρετανίας από την ευρωπαϊκή οικογένεια, το προσφυγικό – μεταναστευτικό ζήτημα και κυρίως η άνοδος των άκρων και του ευρωσκεπτικισμού, σε συνδυασμό με το τεταμένο διεθνές περιβάλλον, συσσωρεύουν σκιές που επικρέμονται ως απειλές πάνω από το ευρωπαϊκό οικοδόμημα.

Η Ευρώπη λοιπόν βρίσκεται σε περιδίνηση. Έχει να αντιμετωπίσει, από τη μια πλευρά τους ευρωσκεπτικιστές και τους ακραίους και από την άλλη τους υποστηρικτές του εγχειρήματος της σταθερότητας και της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Βρίσκεται δηλαδή, μεταξύ της καταστροφής αυτού που μας ενώνει περισσότερο από 60 χρόνια, και της προσδοκίας και πρόκλησης ενός κοινού μέλλοντος.

Εμείς, οι λαοί της Ευρώπης έχουμε μπροστά μας μια σπάνια ιστορική ευκαιρία. Να ομονοήσουμε, να ανασυνταχθούμε και να συνεννοηθούμε, ή να μείνουμε διαιρεμένοι στο περιθώριο και υποταγμένοι στη διάθεση των ισχυρών οικονομιών του πλανήτη.

Αναμφίβολα, η τελευταία δεκαετία ανέδειξε εσωτερικές ανισότητες, που αναζωπύρωσαν την αντίθεση εθνικού κράτους και ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, ενισχύοντας τα φαινόμενα αντιευρωπαϊσμού.

Πρέπει συνεπώς, να εστιάσουμε την προσοχή και το ενδιαφέρον μας στα ευρωπαϊκά έθνη και την ιστορία τους, να αφουγκραστούμε τις ανάγκες, τις προσδοκίες και τους φόβους τους. Οφείλουμε να θέσουμε στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων και να συζητήσουμε τα καυτά ζητήματα που πραγματικά τους ανησυχούν.

Κρίσιμα θέματα που πρέπει να τα προσεγγίσουμε με ειλικρίνεια και πολιτική ευθύτητα. Θέματα και προβλήματα ζωτικής σημασίας, όπως ο έλεγχος της ροής των μεταναστών, οι εγγυήσεις των οικονομιών και των επενδυτών, η αναδιανομή των πλεονασμάτων, η άμυνα του περιβάλλοντος, τα επίπεδα αμοιβών των εργαζομένων, η προστασία των συνόρων και ο αγώνας απέναντι στη ριζο-

σπαστικοποίηση και την τρομοκρατία.

Χρειάζονται λιγότερες αγκυλώσεις και περισσότερη αλληλεγγύη. Λιγότερα πρότυπα και περισσότερη πολιτική. Λιγότερη συζήτηση, περισσότερες αποφάσεις και ουσιώδεις αλλαγές για μία Ευρώπη λιγότερο ευάλωτη και περισσότερο δημιουργική. Περισσότερο δίκαιη και βολική για να ζήσουμε και πιο εύκολη για να αμυνθούμε, έναντι όσων επιβουλεύονται την ενότητά της.

Μια Ευρώπη ασφάλειας, ειρήνης και προόδου και μια ΕΕ που θα διασφαλίζει την ενότητά της, μέσα από την επαναθεμελίωση της σχέσης της με τα εθνικά κράτη – μέλη και τις κοινωνίες τους. Μια νέα Ευρώπη, που να μπορεί να καταστεί υπολογίσιμη δύναμη στο οικονομικό επίπεδο και στις διεθνείς σχέσεις.

Ως Νέα Δημοκρατία, δυναμικό τμήμα της σύγχρονης Ευρωπαϊκής κεντροδεξιάς, αναζητούμε από κοινού με την πολιτική μας οικογένεια, το Ευρωπαϊκό Λαϊκό κόμμα, ουσιαστικές λύσεις σε κρίσιμα ζητήματα που απασχολούν τις ευρωπαϊκές κοινωνίες. Κοινό μέτωπο, λοιπόν, στις κάθε λογής προκλήσεις που απειλούν ευθέως τον πυρήνα της ευρωπαϊκής ιδέας, δηλαδή την Ελευθερία και τη Δημοκρατία. Η ενότητα συνεπώς, προς τον κοινό ευρωπαϊκό στόχο, είναι η ενδεδειγμένη απάντηση στις δυνάμεις της ξενοφοβίας και τους ευρωσκεπτικιστές, που με αφορμή τις αλληπαλλήλες κρίσεις προσπαθούν να δικαιολογήσουν τις ακραίες πολιτικές τους θέσεις.

Για να παραμείνουμε η ηγετική πολιτική δύναμη στην Ευρώπη, πρέπει να μιλήσουμε για το πώς η Ευρώπη στο σύνολό της μπορεί να επιδράσει θετικά στη ζωή των πολιτών και κυρίως των νέων, που παραμένουν απογοητευμένοι και αποστασιοποιημένοι από την πολιτική. Να δώσουμε πειστικές απαντήσεις για το πως θα προστατεύουμε τα σύνορά μας από την παράτυπη μετανάστευση, αλλά και πώς θα αντιμετωπίσουμε τις κολοσσιαίες προκλήσεις της εποχής μας, την κλιματική αλλαγή και την τεχνολογική επανάσταση.

Ξέρουμε καλά ότι υπάρχουν ισχυρές δυνάμεις που θέλουν να μας διασπάσουν. Ο λαϊκισμός μπορεί να νικηθεί και η πολιτική μας οικογένεια, η κεντροδεξιά, μπορεί να έχει ένα ελπιδοφόρο μέλλον. Η νέα Ευρώπη χρειάζεται γνώση και θέληση, αλλά και δύναμη με επιστροφή της πολιτικής.

“

Η νέα Ευρώπη
χρειάζεται γνώση
και θέληση, αλλά
και δύναμη με
επιστροφή της
πολιτικής

Μονόδρομος η ενίσχυση των προοδευτικών δυνάμεων

Του Δημήτρη Παπαδημούλη
Ευρωβουλευτή ΣΥΡΙΖΑ

Οι Ευρωεκλογές της 26ης Μαΐου 2019 είναι οι πιο κρίσιμες των τελευταίων δεκαετιών. Κι αυτό αφορά και το μέλλον και την πορεία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, αλλά και τη θέση που θα έχει χώρα μας σε μια σειρά από κρίσιμα θέματα που θα μας απασχολήσουν τα επόμενα χρόνια.

Το δίλημμα των ευρωεκλογών είναι εάν θα προχωρήσουμε μπροστά, εάν θα ενισχύσουμε την ευρωπαϊκή ενοποίηση και συνοχή, ή αντίθετα θα γυρίσουμε πίσω στην εθνικιστική αναδιπλώση και την καταστροφική λιτότητα. Σε αυτές τις ευρωεκλογές διακυβεύονται επίσης οι θεμελιώδεις, ιδρυτικές αξίες της ΕΕ. Η αλληλεγγύη, η συνεργασία, η ευημερία, η ειρήνη και η ασφάλεια. Αξίες που με κόπο εφαρμόστηκαν και διατηρήθηκαν, και οι οποίες απειλούνται σήμερα από την άνοδο ακροδεξιών και ξενοφοβικών κομμάτων.

Διακυβεύεται η κοινωνική και περιφερειακή συνοχή, και οι προσπάθειες για ενίσχυση της κοινωνικής δικαιοσύνης, που έχουν πληγεί από τις καταστροφικές πολιτικές της νεοφιλελεύθερης λιτότητας.

Διακυβεύεται το μέλλον των παιδιών μας. Θέλουμε μια Ευρώπη με μεγαλύτερες κοινωνικές και εισοδηματικές ανισότητες και διακρίσεις ή μια Ευρώπη με καλύτερη εργασία, ασφάλεια, ισχυρότερη δικαιοσύνη και περισσότερες ευκαιρίες;

Όλα τα παραπάνω ζητήματα δεν βρίσκονται μόνο στον πυρήνα της κοινωνικής ατζέντας των προοδευτικών δυνάμεων. Είναι εκείνα ακριβώς τα θέματα για τα οποία δουλέψαμε στο Ευρωκοινοβούλιο στην τρέχουσα θητεία,

είναι, επίσης, εκείνα τα θέματα που απασχολούν τους πολίτες σύμφωνα με τις εκθέσεις του Ευρωβαρόμετρου.

Είναι, επίσης, εκείνα τα θέματα που, επειδή ακριβώς δεν έχει η ΕΕ μέχρι τώρα καταφέρει να δώσει πειστικές απαντήσεις και λύσεις, ενισχύουν τον κακώς εννοούμενο Ευρωσκεπτικισμό.

Αυτός ο Ευρωσκεπτικισμός δεν έχει καταστεί κινητήρια δύναμη για να λύσουμε τα προβλήματα που έχουμε, αντίθετα έχει οδηγήσει σε διαλυτικές τάσεις, κάτι που αποτυπώθηκε ξεκάθαρα στην περίπτωση του Brexit. Ο ακροδεξιός Φάρατζ καθόρισε την ατζέντα, εγκλώβισε τα πολιτικά κόμματα, έγινε το Brexit, μετά ο ίδιος εξαφανίστηκε από τον πολιτικό χάρτη, και σήμερα εμφανίζεται ξανά ως δήθεν «σωτήρας» της χαμένης τιμής της Μ. Βρετανίας.

Ακροδεξιά και νεοφιλελευθερισμός αποτελούν τις δύο όψεις του ίδιου νομίσματος. Η ενίσχυση των προοδευτικών δυνάμεων είναι μονόδρομος για να μπορέσουμε να ενισχύσουμε την κοινωνική και εισοδηματική συνοχή, να αυξήσουμε τα σχετικά κονδύλια, να ενισχύσουμε την κοινωνική δικαιοσύνη, να προωθήσουμε ένα βιώσιμο παραγωγικό μοντέλο για τους πολλούς, που σέβεται το περιβάλλον.

Να αφήσουμε πίσω μας όλες αυτές τις καταστροφικές πολιτικές λιτότητας και απορρύθμισης της αγοράς εργασίας που διεύρυναν όλα αυτά τα χρόνια το χάσμα Βορρά-Νότου και πολλαπλασίασαν κάθε είδους ανισότητες.

“

Ακροδεξιά και
νεοφιλελευθερι-
σμός αποτελούν
τις δύο όψεις του
ίδιου νομίσματος

Θέλουμε μια Ευρώπη γρήγορης ανάληψης ευθυνών

Του Νίκου Παπανδρέου
Κίνημα Αλλαγής

Σήμερα έχουμε δυο κρίσεις: την κρίση του καπιταλισμού και την κρίση της κλιματικής αλλαγής. Το ερώτημα που τίθεται, είναι εάν μπορούν αυτές οι δυο κρίσεις να αντιμετωπιστούν ταυτοχρόνως. Η απάντηση είναι ότι αυτό μπορεί να γίνει επενδύοντας στην πράσινη τεχνολογία. Μπορούμε να αντιμετωπίσουμε και τις δυο κρίσεις μέσα από μεγάλες, άμεσες ξένες επενδύσεις.

Είναι γεγονός, ότι πολύ συχνά ακούμε ότι οι Βρυξέλλες είναι πολύ μακριά από τον Έλληνα, πολύ μακριά από τον κάθε πολίτη. Αυτό είναι ένα τέχνασμα. Η Ευρώπη μπορεί να έρθει πιο κοντά στους πολίτες μέσα από όλους μας. Όχι μόνο τους Ευρωβουλευτές, αλλά από όλους τους Έλληνες. Πρέπει να έρθουμε πιο κοντά στις Βρυξέλλες, γιατί μην περιμένετε να έρθει ο Μπαρόζο στην Αθήνα και τα ελληνικά χωριά και να αρχίσει να μιλάει για την Ευρώπη.

Το θέμα είναι, οι ευρωπαϊστές σε κάθε χώρα να πείσουν για την Ευρώπη, ότι το ευρωπαϊκό οικοδόμημα μπορεί να προχωρήσει. Αυτό είναι το δικό μας διακύβευμα. Το δίλημμα ευρωσπεκτικισμός - λαϊκή δεξιά, ξεχνάει πως λειτουργεί η Ευρώπη σήμερα.

Σήμερα βλέπουμε μια Ευρώπη με δυο πρόσωπα. Η μια, η κλασική των Βρυξελλών που βγάζει white papers, blue papers και μετά εκδίδει το ευρωπαϊκό ΦΕΚ, το οποίο θα εφαρμόσουμε κι εμείς ως δικό μας ΦΕΚ, δηλαδή νόμος του κράτους. Υπάρχει όμως και η άλλη Ευρώπη, που πρέπει να απαντάει γρήγορα στην κρίση, που δεν λειτουργεί με τους θεσμούς. Μια Ευρώπη γρήγορης ανά-

ληψης ευθυνών. Η οικονομική κρίση, οδήγησε με μεγάλη καθυστέρηση, σε μια απόφαση που ενέκρινε μέσα σε 48 ώρες 750 δισ. ευρώ για να δοθεί μια απάντηση στις αγορές.

Ένα κομμάτι αφορούσε και την Ελλάδα. Δεν προβλέψαμε την κρίση της μετανάστευσης. Έπρεπε να το είχαμε κάνει γιατί βλέπαμε στο Λίβανο και τη Συρία τον κόσμο να έρχεται προς τα εδώ. Πάλι δόθηκε μια λύση at hoc.

Επομένως υπάρχει μια Ευρώπη, η οποία χωρίς θεσμούς, προσπαθεί σύντομα και με πολλά λάθη να απαντάει στα προβλήματα σαν μια μεγάλη κυβέρνηση. Οι απαντήσεις πρέπει να είναι γρήγορες. Δεν μπορούν να περιμένουν τους ειδικούς, τις μελέτες, το τρίμηνο, το εξάμηνο, τρία - τέσσερα χρόνια τις Βρυξέλλες για να απαντάμε στις προκλήσεις.

Την ίδια ώρα όταν σκεφτόμαστε ποιος είναι ο ηγέτης της Ευρώπης, κάποιος σκεφτόμαστε τη Μέρκελ, κάποιος σκέφτονταν τον Ντάισελμπλουμ, πιο παλιά τον Μπαρόζο, ανάλογα σε ποιο χώρο κινείται καθένας.

Δεν υπάρχει μια ηγεσία της Ευρώπης, υπάρχουν εσωτερικές δυνάμεις, κράτη και κυβερνήσεις. Για το θέμα του ευρωστρατού, η πρόταση των προοδευτικών είναι «Ναι» και παράλληλα συμφωνούμε με την πρόταση να υπάρχει σύστημα ευρωπαϊκού ασύλου. Για παράδειγμα, όταν έρχονται στα νησιά οι μετανάστες να βρίσκουν ένα πραγματικά ευρωπαϊκά οργανωμένο κράτος.

“

Πρέπει
οι ευρωπαϊστές
σε κάθε χώρα,
να πείσουνε ότι
το ευρωπαϊκό
οικοδόμημα
μπορεί
να προχωρήσει

Οι ελληνικές τράπεζες πρέπει να προσαρμοστούν στη νέα πραγματικότητα

Του Martin Czurda

Διευθύνοντα Σύμβουλου του Ταμείου
Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας
στην Αθήνα

Το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας έχει στηρίξει τη σταθερότητα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος μέσω δράσεων και πρωτοβουλιών. Είναι γεγονός ότι έχει σημειωθεί πρόοδος από τις τράπεζες όσον αφορά στη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, καθώς από το 48,5% που ανέρχονταν το Δεκέμβριο του 2016, μειώθηκαν σε 45,4% το Δεκέμβριο του 2018. Ωστόσο υπάρχει ακόμα πολύς δρόμος για να συγκλίνουν προς τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, κάτω του 5%. Παράλληλα, όμως, στο κομμάτι της μείωσης των κόκκινων δανείων, εντοπίζουμε τη σημαντική αποδυνάμωση που έχει σημειωθεί στο πλαίσιο του τα τελευταία χρόνια, ως αποτέλεσμα των δεσμεύσεων των τραπεζών στο πλαίσιο των σχεδίων αναδιάρθρωσής τους, αλλά και λόγω των διαγραφών των δανείων, των πωλήσεων χαρτοφυλακίων κλπ. Συνεπώς, η αύξηση των μικτών δανείων παραμένει σε αρνητικό έδαφος και τον Δεκέμβριο του 2018 έφθασε το -9,9%.

Αν υποθέσουμε ότι η μείωση του όγκου των μικτών δανείων θα συνεχιστεί, δεδομένου ότι οι αποσβέσεις και οι διαθέσεις των μη εξυπηρετούμενων δανείων θα συνεχιστούν, οι τράπεζες πρέπει να επιταχύνουν τις ενέργειές τους για την αύξηση της πιστωτικής επέκτασης.

Σε συγκριτική βάση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, παρόμοιες με την Ελλάδα, παρατηρούμε ότι η ανάπτυξη των δανείων είναι αρνητική, σε παρόμοια ή μικρότερη έκταση στην Ισπανία, την Ιταλία, την Πορτογαλία και φυσικά την Κύπρο, όπου τα δάνεια μειώθηκαν κατά 25,3% τον Δεκέμβριο.

Το βάρος της διαδικασίας απομόχλευσης, μέσω της αρνητικής αύξησης του δανεισμού για χώρες με υψηλό ποσοστό μη εξυπηρετούμενων δανείων, ήταν μάλλον μεγάλο. Από τις επιλεγμένες χώρες, μόνο η Ιρλανδία επέστρεψε θετική αύξηση των δανείων.

Το υψηλό βάρος των μη εξυπηρετούμενων δανείων απαιτεί μια συστημική δομική λύση. Συστημικές λύσεις όπως είναι το σχέδιο του ΤΧΣ είναι αυτό που χρειάζονται οι τράπεζες, προκειμένου να επιτύχουν την επιθετική μείωση των NPE και να προσεγγίσουν τον μέσο όρο της Ευρωζώνης.

Οι ελληνικές τράπεζες πρέπει να προσαρμοστούν στη νέα πραγματικότητα. Αν και οι τράπεζες έχουν ήδη θέσει σε εφαρμογή ορισμένα μέτρα για τη βελτίωση της λειτουργικής αποτελεσματικότητας και τον εξορθολογισμό του κόστους, υπάρχει ακόμη περιθώριο βελτίωσης. Οι τράπεζες πρέπει να επικεντρωθούν στη δική τους ανταγωνιστικότητα με την ανάπτυξη πλατφορμών, καθιστώντας έτσι πιο αποδοτικό το κόστος και στοχεύοντας τη σωστή βάση πελατών με τα σωστά προϊόντα, δημιουργώντας έτσι αξία και αποκτώντας καλύτερη εμπειρία για τους πελάτες τους.

Το ΤΧΣ εκτιμά ότι στα επόμενα τρία χρόνια οι ελληνικές τράπεζες θα επανέλθουν πιο υγιείς και ισχυρότερες, δεδομένου ότι πρόκειται να εφαρμοστούν συστημικές λύσεις για την επίλυση των NPL.

“

Το ΤΧΣ εκτιμά ότι στα επόμενα τρία χρόνια οι ελληνικές τράπεζες θα επανέλθουν πιο υγιείς και ισχυρότερες

Η ανάπτυξη απαιτεί κεφάλαια

Του **Φακίωνα Καραβία**
Διευθύνοντα Συμβούλου Eurobank

Βρισκόμαστε σε μια συγκυρία που μας επιτρέπει ορισμένες θετικές επισημάνσεις για την κατάσταση και την πορεία της ελληνικής οικονομίας.

Παρά το γεγονός ότι σε λίγες μέρες έχουμε εκλογές, η συμπεριφορά της αγοράς, αλλά και οι εκτιμήσεις των αναλυτών και των ξένων οίκων, αποτυπώνουν λιγότερο μια φάση πιθανής αβεβαιότητας και περισσότερο μια εικόνα θετικών προσδοκιών. Είναι μια πολύ διαφορετική κατάσταση από αυτήν στην οποία βρισκόμασταν μέχρι πριν από λίγα χρόνια και, ίσως επειδή ζήσαμε το πρόβλημα και ζούμε ακόμη τις επιπτώσεις του, δεν είναι εύκολο να εκτιμήσουμε στην πληρότητά της τη σημασία και την κατάσταση που έχει διανύσει η χώρα μας.

Η μακροοικονομική κατάσταση έχει σταθεροποιηθεί, κάτι που φαίνεται στις αποδόσεις των ελληνικών ομολόγων. Η δημοσιονομική πολιτική έχει πλήρως προσαρμοστεί, ωστόσο αυτό δεν σημαίνει ότι όλα τα προβλήματα έχουν λυθεί.

Αν στο εσωτερικό η εικόνα βαίνει βελτιούμενη, το εξωτερικό περιβάλλον γίνεται πιο απαιτητικό. Παρά τη συνεχιζόμενη υποβοηθητική πολιτική της ΕΚΤ, η ανάπτυξη στην Ευρώπη παραμένει αναμικτή και η Ευρώπη είναι, εκτός όλων των άλλων, και η βασική αγορά για τις ελληνικές επιχειρήσεις και τα ελληνικά προϊόντα. Αντίστοιχα, οι εκτιμήσεις για την ανάπτυξη και στην Ελλάδα δεν ενθουσιάζουν. Η ανάπτυξη θα είναι θετική βέβαια, αλλά μακριά από τους ρυθμούς εκείνους που χρειάζεται η χώρα για να επανέλθει στο οικονομικό και παραγωγικό επίπεδο που είχε κατακτήσει πριν από την κρίση. Η ανάπτυξη απαιτεί κεφάλαια. Το τμήμα οικονομικών μελετών της Eurobank έχει επισημάνει ότι απαιτείται αύξηση των καθαρών επενδύσεων, κατά 76,5 δις ευρώ (σε τιμές 2010), απλώς και μόνο για να επανέλθει το κεφαλαιουχικό απόθεμα στα επίπεδα του 2010. Τα κεφάλαια έχουν συγκεκριμένες πηγές προέλευσης. Είναι φανερό πως οι βασικοί πόροι δεν μπορούν, για αντικειμενικούς λόγους, να είναι δημόσιοι, παρά το γεγονός ότι και οι δημόσιες επενδύσεις πρέπει να ενισχυθούν. Η κύρια πηγή χρηματοδότησης των απαιτούμενων επενδύσεων θα είναι τα ιδιωτικά κεφάλαια. Εγχώρια και ξένα. Κυρίως, όμως, θα πρέπει να προσελκύσουμε άμεσες ξένες επενδύσεις, γιατί η συγκυρία ευνοεί και δεν υπάρχει καμία εγγύηση ότι το παράθυρο ευκαιρίας θα διαρκέσει αν εμείς καθυστερήσουμε. Σήμερα στις διεθνείς αγορές υπάρχει πρώτον πλεονάζουσα ρευστότητα και δεύτερον εξαιρετικά χαμηλές αποδόσεις.

Αυτό σημαίνει ότι οι επενδυτές έχουν κεφάλαια και αναζητούν τοποθετήσεις με καλύτερη απόδοση και είναι διατεθειμένοι να αναλάβουν ένα κάπως μεγαλύτερο ρίσκο. Η Ελλάδα, με σταθερές πια προοπτικές, χαμηλότερο και ραγδαία μειούμενο κίνδυνο χώρας και πλήθος επενδυτικών ευκαιριών, μπορεί να αντλήσει σημαντικά κεφάλαια.

Τι ζητούν οι επενδυτές για να έρθουν; Δεν είναι καινούργιο, ούτε πρωτότυπο – νομίζω ότι έχει γίνει πια κοινό κτήμα, τρία πράγματα, με σειρά σπουδαιότητας: πρώτον, ελάφυνση των διαδικασιών και διευκόλυνση της αδειοδότησης, ιδιαίτερα για επενδύσεις μεγάλης κλίμακας, δεύτερον, επιτάχυνση του χρόνου απονομής της δικαιοσύ-

νης και τρίτον, ελκυστικό αλλά κυρίως σταθερό φορολογικό σύστημα. Και ασφαλώς κεντρικό ρόλο στη διαμόρφωση μιας αναπτυξιακής δυναμικής παίζει το τραπεζικό σύστημα. Σήμερα, οι ελληνικές τράπεζες βρίσκονται σε πολύ καλύτερη θέση από ό,τι σε οποιαδήποτε άλλη περίοδο από την έναρξη της κρίσης.

Ενδεικτικά αναφέρω ότι διατηρούν κεφαλαιακή επάρκεια πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, μηδένισαν την εξάρτησή τους από τον ELA, μείωσαν το απόθεμα NPE πετυχαίνοντας όλους τους στόχους που είχαν τεθεί σε συνεργασία με τις ευρωπαϊκές εποπτικές αρχές και στηρίζουν την πραγματική οικονομία, καθώς τους πρώτους τρεις μήνες του έτους έχουμε θετικό ρυθμό πιστωτικής επέκτασης προς τις επιχειρήσεις (μετά από προσαρμογές για διαγραφή δανείων).

Το πρόβλημα των NPEs παραμένει υπαρκτό και αποτελεί το κλειδί για την πλήρη εξομάλυνση της λειτουργίας των τραπεζών. Είναι σημαντικό ότι υπάρχουν αρκετές πρωτοβουλίες και σχέδια που θα διευκολύνουν την περαιτέρω αντιμετώπισή του:

- Πρώτον, πιστεύω ότι άμεσα θα έχουμε την έγκριση για το APS, που θα διευκολύνει τιτλοποιήσεις NPEs.
- Δεύτερον, το πλάνο της ΤτΕ μπορεί άμεσα να υποβληθεί στις Ευρωπαϊκές Αρχές για τις παρατηρήσεις τους και την έγκρισή τους.
- Τρίτον, ο νέος νόμος για τα μη εξυπηρετούμενα στεγαστικά τίθεται σε εφαρμογή τις επόμενες εβδομάδες και μέσω της τυποποιημένης αναδιάρθρωσης που περιλαμβάνει και κούρεμα του υπολοίπου του δανείου, είτε είναι σε ευρώ ή σε άλλο νόμισμα, συν την επιδότηση του Δημοσίου, δίνει λύση σε πολλά νοικοκυριά.

Η Eurobank έχει παρουσιάσει και εφαρμόζει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο που θα μας επιτρέψει να μειώσουμε το δείκτη NPE κάτω από το 16% έως το τέλος του χρόνου και να φτάσουμε σε μονοψήφια επίπεδα, δηλαδή στην ευρωπαϊκή κανονικότητα, μέχρι το τέλος του 2021, διατηρώντας ισχυρή κεφαλαιακή βάση, με στόχο απόδοση ιδίων κεφαλαίων άνω του 10%, στην περιοχή δηλαδή που στοχεύουν και οι μεγάλες ευρωπαϊκές τράπεζες. Ήδη αυτές τις μέρες ολοκληρώνεται η συγχώνευση με την Grivalia και εισάγονται οι νέες μετοχές στο Χρηματιστήριο, ενώ ταυτόχρονα προχωρούμε τη διαδικασία για δύο τιτλοποιήσεις μη εξυπηρετούμενων δανείων συνολικού ύψους κοντά στα 10 δισεκατομμύρια ευρώ, για την εξυγίανση του ισολογισμού μας. Το πλάνο που έχουμε παρουσιάσει είναι σχεδιασμένο, ώστε να είναι συμβατό με όλους τους παραπάνω σχεδιασμούς. Παρέχει τη δυνατότητα συνδυασμού του, είτε εναλλακτικά, είτε σωρευτικά, τόσο με το APS, όσο και με το σχέδιο της ΤτΕ.

Στόχος όλων των σχεδιασμών είναι να επιτρέψουν στις τράπεζες να εστιάσουν και πάλι το συντομότερο με όλες τις δυνάμεις τους στο βασικό τους σκοπό, δηλαδή την απρόσκοπτη χρηματοδότηση των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων, και να στηρίξουν έτσι τη σταθερή και βιώσιμη επιστροφή της οικονομίας σε θετικούς ρυθμούς μεγέθυνσης.

“

Οι επενδυτές έχουν κεφάλαια και αναζητούν τοποθετήσεις με καλύτερη απόδοση και είναι διατεθειμένοι να αναλάβουν ένα κάπως μεγαλύτερο ρίσκο

Οι προκλήσεις παραμένουν

Του Χρήστου Μεγάλου
Διευθύνοντα Σύμβουλου
της Τράπεζας Πειραιώς

Το 2018 η ελληνική οικονομία παρέμεινε σε τροχιά ανάπτυξης, σημειώνοντας αύξηση του ΑΕΠ κατά 1,9%, ενώ για πρώτη φορά από το 2011 η ανεργία μειώθηκε κάτω από το 20%. Επιπλέον, η πιστοληπτική ικανότητα της Ελληνικής Δημοκρατίας σταδιακά αναβαθμίζεται. Η εμπιστοσύνη επιστρέφει στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα και αυτό είναι εμφανές σε όλες τις τραπεζικές εργασίες και ιδιαίτερα σε όρους ρευστότητας και αποτυπώνεται με τη σταθερή επιστροφή καταθέσεων που παρατηρείται τους τελευταίους 18 μήνες. Το ανανεωμένο κλίμα εμπιστοσύνης και η ανάκαμψη της ρευστότητας στο τραπεζικό σύστημα, επέτρεψαν τη σημαντική χαλάρωση των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων.

Η εξυγίανση του ενεργητικού παραμένει πρώτη προτεραιότητα για τις ελληνικές τράπεζες και στον τομέα αυτό έχει καταγραφεί σημαντική πρόοδος στη μείωση των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (ΜΕΑ), ενώ βρίσκονται σε εξέλιξη πρόσθετες πρωτοβουλίες για την περαιτέρω μείωση του αποθέματός τους. Οι τρέχουσες προτάσεις, όπως το Σχήμα Προστασίας Ενεργητικού (ΑΡΣ), πρόταση του Υπουργείου Οικονομικών και του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, η Εταιρεία Διαχείρισης Ενεργητικού, πρόταση της Τράπεζας της Ελλάδος και η αναθεώρηση του λεγόμενου νόμου «Κατσέλη» για την προστασία δανείων με ενέχυρο πρώτη κατοικία υπό προϋποθέσεις, αποτελούν συστηματικές λύσεις και μπορούν να λειτουργήσουν συμπληρωματικά με τα σχέδια μείωσης των ΜΕΑ των τραπεζών, παρέχοντας ένα ευρύ φάσμα ευελιξίας στις ελληνικές τράπεζες, εφόσον γίνουν διαθέσιμες. Εμείς στην Τράπεζα Πειραιώς, το 2018 επιταχύναμε τις διαδικασίες μείωσης των ΜΕΑ, με μείωση του χαρτοφυλακίου ΜΕΑ κατά 5,5 δις ευρώ ετησίως, ενώ αναβαθμίσαμε τις δεσμεύσεις του επιχειρηματικού πλάνου μείωσης των ΜΕΑ για αποκλιμάκωση κατά 15 δις ευρώ μέχρι τα τέλη του 2021.

Εντούτοις, οι προκλήσεις παραμένουν. Γεγονός είναι ότι υπάρχει αυξημένη συναίνεση για τη διατήρηση της δημοσιονομικής πειθαρχίας, συνεπώς η συνεργασία μεταξύ της Ελλάδας και των πιστωτών της έχει βελτιωθεί σημαντικά. Μεσοπρόθεσμα, η αναπτυξιακή δυναμική της χώρας δεν έχει ακόμη εδραιωθεί, ενώ και η δέσμευση για

υψηλά πρωτογενή πλεονάσματα αποτελεί πρόκληση για την επίτευξη ισχυρού και διατηρήσιμου ρυθμού ανάπτυξης.

Οι προοπτικές της ελληνικής οικονομίας για το 2019 παραμένουν θετικές, καθώς η ανάκαμψη αναμένεται να διατηρήσει τη δυναμική της, παρά την αυξημένη αβεβαιότητα που προέρχεται κυρίως από το εξωτερικό περιβάλλον. Οι περισσότεροι διεθνείς οργανισμοί προβλέπουν ότι το ελληνικό ΑΕΠ θα ενισχυθεί μεταξύ 2,0% και 2,5% το 2019, με βασικούς άξονες τις επιχειρηματικές επενδύσεις, τις εξαγωγές και την ιδιωτική κατανάλωση.

Μεσοπρόθεσμα, για την αντιμετώπιση των παραπάνω προκλήσεων και τη μετάβαση της ελληνικής οικονομίας σε ισχυρούς και διατηρήσιμους ρυθμούς ανάπτυξης, είναι απαραίτητη α) η συνέχιση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και των ιδιωτικοποιήσεων, ώστε να ενισχυθεί η αξιοπιστία και να βελτιωθεί περαιτέρω η πιστοληπτική ικανότητα της χώρας, β) η προσέλκυση άμεσων επενδύσεων υψηλής προστιθέμενης αξίας και γ) η αλλαγή στο μίγμα της δημοσιονομικής πολιτικής προς την κατεύθυνση της μείωσης των υψηλών φορολογικών συντελεστών, του περαιτέρω εξορθολογισμού των δημοσίων δαπανών και της ενίσχυσης του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων.

Η Τράπεζα Πειραιώς, στο πλαίσιο του επιχειρηματικού της σχεδιασμού επικεντρώνεται σε όλες τις δυνατότητες και ευκαιρίες για ανάκαμψη. Παράλληλα, εκπληρώνουμε τη δέσμευσή μας για τη στήριξη της ελληνικής οικονομίας, μέσω νέων χρηματοδοτήσεων ύψους 3,1 ευρώ δις το 2018 και αναβαθμίζοντας περαιτέρω τον στόχο για το 2019 στα 4 δις. ευρώ. Με τον δείκτη δανείων μετά από προβλέψεις προς καταθέσεις να διαμορφώνεται στο 85% στο τέλος του 2018 από 103% το προηγούμενο έτος, είμαστε σε θέση να εξυπηρετήσουμε την αναμενόμενη ζήτηση για δάνεια.

Με την επιστροφή στην κερδοφορία, την ενίσχυση της ρευστότητας, την ενδυνάμωση του ισολογισμού, και την αποφασιστικότητα για ισχυρή εταιρική διακυβέρνηση και εσωτερικούς ελέγχους, έχουμε θέσει τα θεμέλια για ανάπτυξη, με όφελος για τους πελάτες, τους εργαζόμενους, τους μετόχους και την κοινωνία συνολικά.

“

Η αναπτυξιακή
δυναμική της
χώρας δεν έχει
ακόμη εδραιωθεί

Η αποκατάσταση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος είναι το κλειδί της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας

Του Κώστα Μιχαηλίδη

Προέδρου του Δ.Σ. της Εθνικής Τράπεζας
Ελλάδος

Το ταξίδι που διανύσαμε ως χώρα τα τελευταία 10 χρόνια ήταν μια εμπειρία που μοιάζει με την Οδύσσεια. Μια αναζήτηση λύσεων στα τραπεζικά προβλήματα απαιτεί, τόσο μια μακροοικονομική, όσο και μια μικροοικονομική προσέγγιση. Η αποκατάσταση του τραπεζικού συστήματος είναι ζωτικής σημασίας για την οικονομική ευημερία της χώρας μας. Για το λόγο, αυτό πρέπει να συνεχίσουμε τις διορθωτικές παρεμβάσεις, τόσο σε επίπεδο εθνικής οικονομίας, όσο και σε επίπεδο τραπεζών.

Είναι προφανές ότι βιώνουμε την παγίδα ρευστότητας που αποκαλούσε ο Keynes τη δεκαετία του 1930. Για τη σταθεροποίηση της ελληνικής οικονομίας οικονομολόγοι και η Κεντρική Τράπεζα της Ελλάδας προτείνουν πέντε μέτρα τα οποία οδηγούν σε βιώσιμη ανάπτυξη:

1. Συνέχιση των διορθωτικών μεταρρυθμίσεων για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του δημόσιου τομέα.
2. Αλλαγή του φορολογικού πλαισίου για τη δημιουργία κινήτρων στον ιδιωτικό τομέα.
3. Δημιουργία ισχυρότερων μηχανισμών για την προσέλκυση σημαντικότερων ξένων επενδύσεων.
4. Ενίσχυση της εκπαίδευσης, της έρευνας και της καινοτομίας για την τόνωση του ιδιωτικού τομέα, σε συνεργασία με τα Πανεπιστήμια.
5. Μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, ώστε να μπορέσουν οι τράπεζες να χορηγούν περισσότερα δάνεια.

Απαραίτητος ο μετασχηματισμός για τις τράπεζες

Για να εξελιχούμε τις τράπεζες, χρειαζόμαστε ένα σοβαρό πρόγραμμα μετασχηματισμού, ώστε να αλλάξει ο τρόπος με τον οποίο οι τράπεζες λειτουργούν αλλά και αντιλαμβάνονται τον ρόλο τους στην οικονομία και στην κοινωνία. Ο στόχος δεν είναι να αναλωθούμε με το τι έκαναν οι τράπεζες στο παρελθόν, αλλά με το τι πρέπει να κάνουν στο

μέλλον. Για την επιβίωση και την ευημερία του τραπεζικού συστήματος, χρειάζεται επίσης εμπνευσμένη ηγεσία και θάρρος απέναντι στις προκλήσεις. Οφείλουμε να αναρωτηθούμε και να βρούμε πειστικές απαντήσεις στα εξής:

- τι θα σημαίνει ο όρος 'τράπεζα' το 2025, με δεδομένη την παρουσία γιγάντων της τεχνολογίας;
- πώς καλλιεργούμε στελέχη που πιστεύουν στην ισορροπία ανάμεσα στην ανάπτυξη και την κοινωνική ενσωμάτωση;
- πώς διατηρείται ένα υψηλό επίπεδο διακυβέρνησης, ενώ μεταβάλλεται το πολιτικό και κοινωνικό τοπίο στο οποίο οι ίδιες οι τράπεζες μετέχουν;
- πώς μαθαίνουμε (τα στελέχη μας) να εξετάζουμε/εξετάζουν όλα τα εναλλακτικά σενάρια πάντα στο πλαίσιο των αξιών που προσβέβουμε/προσβεύουν;
- πώς πρέπει να μετασχηματιστούν οι τράπεζες αλλά και οι αντίστοιχοι τραπεζικοί θεσμοί, προκειμένου να επιβιώσουν;

Από την προσωπική μου εμπειρία, απαραίτητα στοιχεία για έναν επιτυχή μετασχηματισμό είναι τα εξής: ένα κοινό όραμα, ένας ισχυρός στόχος και βαθιές αξίες που δεσμεύουν όλους. Επίσης κανόνες, μέσω των οποίων θα δημιουργείται ένα αίσθημα αμοιβαίας εμπιστοσύνης, αλλά και ευθυγράμμιση ανάμεσα στο όραμα, τις αξίες, την κουλτούρα, τη στρατηγική και την εταιρική διακυβέρνηση.

Ειδικότερα για τις ελληνικές τράπεζες, θα πρέπει να συνεργαστούν όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς σε αгаστή συνεργασία με το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, με στόχο την ανανέωση και εξέλιξη του κλάδου. Ταυτόχρονα, η Ελληνική Ένωση Τραπεζών διαμορφώνει και προωθεί ένα νέο στρατηγικό αφήγημα, που προκύπτει από τις εργασίες των επιτροπών της Ένωσης, και που ελπίζω ότι θα συμβάλει δυναμικά στην δημιουργία της επόμενης μέρας.

“

Για να πετύχει
ένας μετασχημα-
τισμός χρειάζε-
ται κοινό όραμα,
βαθιές αξίες και
κανόνες που να
δεσμεύουν όλους

Πρόκληση για τις τράπεζες παραμένει η ανάγκη μείωσης των μη εξυπηρετούμενων δανείων

Του Αρτέμη Θεοδωρίδη
Αναπληρωτή Διευθύνοντα Συμβούλου
της Τράπεζας Alpha Bank

Ο συνδυασμός υψηλής φορολογίας και υψηλών ασφαλιστικών εισφορών βλάπτει την ανταγωνιστικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων και δημιουργεί ισχυρά κίνητρα για διόγκωση της παραοικονομίας. Στην προβληματική ανταγωνιστικότητα πρέπει να προστεθεί και το αυξημένο κόστος χρήματος, σε σχέση με άλλες δυτικοευρωπαϊκές χώρες, φαινόμενο που αποδίδεται στο υψηλό risk premium της Ελλάδος.

Ένα επιπλέον πρόβλημα είναι το δημογραφικό, με τη φυγή των νέων ανθρώπων να επηρεάζει αρνητικά τη ζήτηση για κατοικίες και για στεγαστικά δάνεια. Η γραφειοκρατία είναι ένα μόνιμο εμπόδιο που δεν έχει υπερπηδηθεί και επηρεάζει τις ιδιωτικές επενδύσεις, ενώ οι δημόσιες επενδύσεις έχουν εν πολλοίς θυσιασθεί στον βωμό των δημοσιονομικών πλεονασμάτων.

Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια μειώνονται αργά αλλά σταθερά, όμως η ζήτηση για νέες χρηματοδοτήσεις, με εξαίρεση τον τουριστικό κλάδο και τις ΑΠΕ, παραμένει αναμικτή.

Ο τραπεζικός τομέας είναι υγιής και οι κανόνες της εταιρικής διακυβέρνησης των ελληνικών τραπεζών δεν έχουν τίποτα να ζηλέψουν, από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές τράπεζες.

Θετική πορεία παρατηρείται στον τομέα των καταθέσεων, οι οποίες επιστρέφουν σταδιακά στο τραπεζικό σύστημα. Ο πρόσφατος νόμος για την Α' κατοικία είναι στη σωστή κατεύθυνση και θα βοηθήσει στην επίλυση ενός μέρους του στεγαστικού χαρτοφυλακίου των τραπεζών με ορθολογικά κριτήρια. Θα ήταν ευχής έργον αν στις ρυθμίσεις αυτού του Νόμου ενετάσσοντο και όσοι έχουν κάνει αίτηση με βάση το Νόμο 3869 (νόμος Κατσέλη), διότι αυτό θα οδηγούσε σε ταχύτερο ξεκαθάρισμα του τοπίου.

Για το μέλλον, κύρια πρόκληση παραμένει η ανάγκη μείωσης των μη εξυπηρετούμενων δανείων και ο ρυθμός με τον οποίο αυτή μπορεί να επιτευχθεί σε σχέση με την ανάλωση κεφαλαίων των Τραπεζών, καθώς και με την αναμενόμενη εφαρμογή μιας ή περισσότερων συστημικών λύσεων, που θα βοηθήσουν στην επίλυση του προβλήματος.

“

Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια μειώνονται αργά αλλά σταθερά, όμως η ζήτηση για νέες χρηματοδοτήσεις παραμένει αναιμική

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων στηρίζει την Ελλάδα στην ενίσχυση των επενδύσεων

Του Peter Jacobs

Επικεφαλής της επενδυτικής ομάδας
για την Ελλάδα, Ευρωπαϊκή Τράπεζα
Επενδύσεων

Τα χρόνια της κρίσης, που έφεραν την ύφεση, τη χαμηλή ανάπτυξη και τη λιτότητα, στέρξαν από την Ε.Ε. τις επενδύσεις, απειλώντας έτσι να θέσουν σε κίνδυνο την οικονομική ανάπτυξη, την απασχόληση και το βιοτικό επίπεδο στα κράτη μέλη.

Για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, δημιούργησαν το ειδικό Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (EFSI).

Η στρατηγική του EFSI είναι να κινητοποιήσει τη χρηματοδότηση οικονομικά βιώσιμων έργων στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα μεγάλου ρίσκου. Από την άποψη αυτή, οι δραστηριότητες του EFSI εφαρμόζονται πέραν των παραδοσιακών χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων της ΕΤΕπ. Για να επιτύχει τους στόχους της, το EFSI παρέχει, μεταξύ άλλων, τα χρηματοπιστωτικά μέσα που απορροφούν τον κίνδυνο ότι οι επενδυτές θα πρέπει να επιδιώκουν τις αναγκαίες δημόσιες και / ή εταιρικές επενδύσεις σε τομείς καίριας σημασίας για την ευρωπαϊκή οικονομία, όπως στρατηγική υποδομή, την αποδοτικότητα των πόρων, την καινοτομία, τις ΜΜΕ κλπ.

Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΤΕπ αποφάσισε περαιτέρω να αποκεντρώσει ορισμένες από τις δραστηριότητές της, για να καταστεί λειτουργική σε αγορές που επηρεάστηκαν, ιδιαίτερα από τη μείωση των επενδύσεων. Η Ελλάδα ήταν βασικός δικαιούχος αυτού του προγράμματος, μέσω της δημιουργίας, το 2015, της Επενδυτικής Ομάδας για την Ελλάδα (ITG) στην Αθήνα. Στο πλαίσιο της ITG, ο όμιλος ΕΤΕπ (ο οποίος αποτελείται από την ΕΤΕπ, το δανειοδοτικό σκέλος του Ομίλου και το ΕΤΕ, το κεφάλαιο επιχειρηματικού κινδύνου για τις ΜΜΕ), αναπτύχθηκε στην Ελλάδα μεταξύ 2015-2018 με περίπου 7,4 δισ. Ευρώ (δηλαδή κατά μέσο όρο 1,9 δισ. Ευρώ ετησίως), αυξάνοντας τη συνολική έκθεση της χώρας σε 19 δισ. ευρώ, ή περίπου το 10% του ελληνικού ΑΕΠ, το οποίο είναι το υψηλότερο

στην Ευρώπη ως ποσοστό του ΑΕΠ. Ομοίως, για το EFSI, με συνολικό ποσό 2,7 δισ. Ευρώ σε χρηματοδότηση από το EFSI που έχει εγκριθεί μέχρι στιγμής για 33 σχέδια, η Ελλάδα είναι ο μεγαλύτερος αποδέκτης ως ποσοστό του ΑΕΠ (6,1%).

Όλα αποδείχθηκαν ακριβή και καλά εστιασμένα, καθώς μέχρι το τέλος του 2018, τα επίπεδα επενδύσεων στην ΕΕ επανήλθαν σε επίπεδα πριν από την κρίση και οι επενδύσεις που προκλήθηκαν από το EFSI ανήλθαν σε περίπου 360 δισ. Ευρώ.

Ωστόσο, παρά την ανάκαμψη, πρέπει να γίνουν ακόμα περισσότερα: η προσέλευση επενδύσεων παραμένει ασθενής στις χώρες της περιφέρειας της ΕΕ, σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ, οι επενδύσεις στις δημόσιες υποδομές παραμένουν υποτονικές, η εστίαση στην καινοτομία και τις δεξιότητες για μελλοντική ανταγωνιστικότητα πρέπει να οξυνθεί και επίσης να αυξηθεί ο βαθμός βιωσιμότητας των επενδύσεων.

Στο πλαίσιο αυτό, το πρόγραμμα EFSI παρατάθηκε μέχρι το 2020, από την αρχική του ημερομηνία που έληγε το 2018 και υπάρχουν ενδείξεις, ότι οι πρωτοβουλίες που θα αναληφθούν θα δημιουργήσουν περαιτέρω συνέχεια.

Η ΕΤΕπ, από την πλευρά της, αναγνωρίζοντας τον καταλυτικό της ρόλο, ιδίως όσον αφορά την Ελλάδα, όπου διατηρεί αδιάλειπτη παρουσία από το 1963, δεν θα μειώσει τις προσπάθειές της για τη στήριξη των επενδύσεων σε κρίσιμες υποδομές, για τις ΜΜΕ, για τους τομείς της ενέργειας (φυσικό αέριο, ηλεκτρικό ρεύμα, νερό), για τον ιδιωτικό τομέα (επενδύσεις σχετικές με την καινοτομία ή τις υποδομές) και για την ανάπτυξη της καινοτομίας.

Η ανάγκη παρέμβασης της ΕΤΕπ σε αυτή την καμπή για την Ελλάδα είναι τόσο κρίσιμη όσο ποτέ και η ΕΤΕπ παραμένει προσηλωμένη στη συνέχιση της στήριξης της πραγματικής οικονομίας της χώρας.

“

Η ΕΤΕπ παραμένει προσηλωμένη στη συνέχιση της στήριξης της πραγματικής οικονομίας της χώρας

Οι επενδύσεις είναι το κλειδί της οικονομικής ανάπτυξης

Του Dmitry Pankin

Προέδρου της Τράπεζας Εμπορίου και Ανάπτυξης Ευξείνου Πόντου

Πριν από την κρίση, ο δανεισμός στον ιδιωτικό τομέα ήταν τόσο φθηνός και άφθονος, ώστε η Τράπεζα Εμπορίου και Ανάπτυξης Ευξείνου Πόντου (BSTDB) δεν μπορούσε να προσελκύσει Έλληνες πελάτες. Το εταιρικό ενδιαφέρον για την τράπεζα αυξήθηκε μετά το 2010, καθώς οι εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης εξαφανίστηκαν. Στα τέλη του 2014, λιγότερο από το 5% της έκθεσης της Τράπεζας αφορούσε ελληνικά έργα και τα σωρευτικά ποσά που είχαν δεσμευτεί ήταν ασήμαντα, της τάξης μόλις των 200 εκατ. ευρώ.

Ωστόσο, την τετραετία 2015 - 2018, οι δεσμεύσεις μας υπερδιπλασιάστηκαν κατά 266 εκατ. ευρώ και τα ελληνικά έργα αυξήθηκαν στο 15% του χαρτοφυλακίου μας. Αυτή η τάση συνεχίστηκε το 2019 και έχουμε μια ισχυρή σειρά ενεργειών που μας κάνουν να πιστεύουμε, ότι μπορούμε τους επόμενους 24 μήνες να διπλασιάσουμε την έκθεσή μας, με επιχειρήσεις υψηλής ποιότητας.

Το χαρτοφυλάκιό μας είναι αρκετά διαφοροποιημένο, καθώς περιλαμβάνει ενεργειακά έργα, ανάπτυξη υποδομών και μια σειρά μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, που έχουν επιβιώσει από την κρίση και σήμερα ευημερούν. Είτε από το σχεδιασμό, είτε από επιλογή, οι σημερινές ελληνικές εταιρείες έχουν γίνει εξαιρετικά ανθεκτικές, επινοητικές και αποφασιστικές. Έχουν επιβιώσει από τη σκληρή περίοδο λιτότητας που έπληξε δυσανάλογα τον ιδιωτικό τομέα. Μείωσαν το κόστος, υιοθέτησαν μηχανισμούς αντιστάθμισης για να αντισταθμίσουν την έλλειψη πρόσβασης στη χρηματοδότηση και έχουν αναπροσανατολίσει την αγορά-στόχο τους για να αντισταθμίσουν τη μείωση της ζήτησης (π.χ. προς τις εξαγωγές και άλλες νέες πηγές δυνητικής ζήτησης).

Δεδομένου ότι ένα μεγάλο μέρος της δημοσιονομικής διόρθωσης έπεσε στους ώμους του ιδιωτικού τομέα, οι επιχειρήσεις που κατάφεραν να επιβιώσουν, εμφανίστηκαν πιο φτωχές, πιο εύχρηστες και πολύ ανταγωνιστικές. Εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν ένα δύσκολο περιβάλλον και η πρόσφατη οικονομική επιβράδυνση

στην Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί μια ακόμη πρόκληση. Ωστόσο, το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις, είναι τα πολυάριθμα εμπόδια που υπάρχουν στην επιχειρηματική δραστηριότητα στην Ελλάδα, καθώς και τα υψηλά και απρόβλεπτα μεταβαλλόμενα επίπεδα φορολογίας.

Ως πολυμερής Τράπεζα Ανάπτυξης, που αφιερώθηκε στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και της περιφερειακής συνεργασίας στην περιοχή του Ευξείνου Πόντου, το BSTDB υπήρξε και θα συνεχίσει να συμμετέχει στην Ελλάδα, έναν από τους μεγαλύτερους μετόχους μας, τόσο στον δημόσιο, όσο και στον ιδιωτικό τομέα.

Η νέα στρατηγική του BSTDB δίνει έμφαση στη μεγαλύτερη δανειοδότηση υποδομών και βλέπουμε σημαντικές ευκαιρίες δέσμευσης σε τοπικό και δημοτικό επίπεδο για επέκταση, αναβάθμιση ή ανάπτυξη υποδομών. Μπορούμε να καλύψουμε ένα ευρύ φάσμα τομέων, παρόλο που αναμένουμε ότι οι μεταφορές, η ενέργεια (π.χ. παραγωγή και δίκτυα ηλεκτροπαραγωγής, συνδέσεις αγωγών κ.λπ.), η παροχή ύδατος και η επεξεργασία αποβλήτων αποτελούν τους κύριους τομείς δραστηριότητας.

Οι Συμπράξεις Δημοσίου - Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) αποτελούν τομέα με υψηλό δυναμικό. Η Ελλάδα είχε ιστορίες επιτυχίας με ΣΔΙΤ, όπως ο διεθνής Αερολιμένας Αθηνών. Για να στηρίξουμε τις επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα, στοχεύουμε στις λεγόμενες επιχειρήσεις δεύτερης βαθμίδας - λιγότερο γνωστές εταιρείες - που ενδέχεται να λειτουργούν εκτός των μεγαλύτερων αστικών κέντρων αλλά που έχουν θετικές προοπτικές. Συχνά δεν έχουν εύκολη πρόσβαση στη χρηματοδότηση. Επίσης οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι ένας άλλος τομέας στον οποίο θα δραστηριοποιηθούμε, όπου τα μεγέθη είναι πολύ μικρά για να επιτρέψουν την άμεση χρηματοδότηση από την τράπεζά μας.

“

Το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις είναι τα πολυάριθμα εμπόδια που υπάρχουν στην επιχειρηματική δραστηριότητα

Να αναδείξουμε τη χώρα ως επενδυτικό προορισμό

Του Ριχάρδου Λαμπρινή

Διευθύνοντα Σύμβουλου του Ταμείου Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ)

Το ΤΑΙΠΕΔ μέσω των ιδιωτικοποιήσεων έχει φέρει έσοδα στο κράτος και σημαντικά διεθνή ονόματα στη χώρα όπως την COSCO στον Πειραιά, τις εταιρείες SNAM - FLUXYS - ENEGAS στον ΔΕΣΦΑ, την FRAPORT στα 14 περιφερειακά αεροδρόμια, την Terminal Link στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης, την NCH Capital στην Κέρκυρα.

Το ΤΑΙΠΕΔ έχει ήδη ιδιωτικοποιήσει περιουσιακά στοιχεία αξίας άνω των 8 δισ. ευρώ, με το συνολικό όφελος για την οικονομία να ανέρχεται σε 20 δισ. ευρώ, στα οποία θα πρέπει να συμπεριληφθούν οι προκαταβολές πληρωμών, τα τέλη παραχώρησης, οι υποχρεωτικές κεφαλαιουχικές δαπάνες κλπ.

Οι ιδιωτικοποιήσεις τονώνουν την ανάπτυξη, ενώ οι ανοικτές και διαφανείς διαδικασίες που ακολουθούνται καθιστούν τα περιουσιακά στοιχεία πιο ελκυστικά προσελκύνοντας περισσότερους και πιο ποιοτικούς επενδυτές. Οι ιδιωτικοποιήσεις αποτελούν βασικό εργαλείο για την ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό των υποδομών της χώρας.

Η συμβολή του Ταμείου είναι ιδιαίτερα σημαντική στην προσέλκυση επενδύσεων καθώς:

1. Το ΤΑΙΠΕΔ αποδείχθηκε ένα πολύτιμο περιουσιακό στοιχείο που βοήθησε τη χώρα, ώστε να ανακτήσει την αξιοπιστία των πιστωτών και των μεγάλων επενδυτών. Είναι ένα ισχυρό όνομα, με ένα θετικό αποτύπωμα, μια κληρονομιά για το μέλλον. Έχει το ανθρώπινο κεφάλαιο, την τεχνογνωσία και την έξωθεν καλή μαρτυρία για να υλοποιηθούν ακόμα περισσότερα στο μέλλον.
2. Το Ταμείο, αποτελεί παράδειγμα συνεργασίας με τους τοπικούς φορείς, τις Αρχές και την κοινωνία. Δίνει έμφαση στη διαβούλευση και συχνά επιλέγει αποδεκτές λύσεις που όλοι αποκομίζουν τα οφέλη από τις επενδύσεις.

Στα χρόνια της κρίσης ο ελληνικός λαός δούλεψε σκληρά και υπέφερε πολλά. Ένα ευρύ φάσμα διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων έχει υλοποιηθεί. Ωστόσο θα πρέπει να γίνουν ακόμα κάποιες οι οποίες είναι αναγκαίες για τον

μετασχηματισμό της οικονομίας. Το βασικό μάθημα που μας δίδαξε η κρίση είναι ότι η ανάπτυξη και η σταθερότητα έρχονται μέσω επενδύσεων και ιδιωτικοποιήσεων. Με ευρεία συναίνεση οι επενδύσεις μπορούν να παρέχουν το απαραίτητο οξυγόνο που χρειάζεται η ελληνική οικονομία.

Το ΤΑΙΠΕΔ με την υπεύθυνη δουλειά του, με τη θεσμική του ανεξαρτησία και την αποτελεσματικότητά του, συνέβαλε σημαντικά στην ευρύτερη αποδοχή των ιδιωτικοποιήσεων από το πολιτικό φάσμα και την κοινωνία. Αποτελεί αποδεδειγμένη κινητήρια δύναμη για άμεσες ξένες επενδύσεις, οι οποίες συμβάλλουν στην οικονομική ανάκαμψη. Η χώρα χρειάζεται μακροπρόθεσμες και βιώσιμες επενδύσεις οι οποίες θα είναι κοινωνικά αποδεκτές και θα αποτελούν τα θεμέλια για τη σταθερότητα και την κοινωνική συνοχή.

Οι μακροοικονομικοί δείκτες έχουν βελτιωθεί στην Ελλάδα. Κάναμε πολλά για να γυρίσουμε το καράβι. Καταγράφεται αύξηση του ΑΕΠ, μείωση των ποσοστών ανεργίας και των spreads των κρατικών ομολόγων. Πιστεύω στην Ελλάδα και τους ανθρώπους της. Και αυτό δεν είναι μια εφησυχαστική, συναισθηματικά καθοδηγούμενη αισιοδοξία. Στηρίζεται στην εμπειρία που αποκτήθηκε από την κρίση, την ανάκτηση της αξιοπιστίας της χώρας μας και την αδιάκοπη δέσμευσή μας να συνεχίσουμε τις αναγκαίες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για την εξασφάλιση βιώσιμης ανάπτυξης. Απαιτείται σκληρή δουλειά και συγκεκριμένο σχέδιο, ώστε να πετύχουμε ακόμα περισσότερα. Η σωστή οικονομική συνταγή που θα πρέπει να ακολουθήσει η χώρα για την προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων, είναι η αναζήτηση μακροπρόθεσμων στρατηγικών επενδύσεων, η συνέχιση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και ο περαιτέρω περιορισμός της γραφειοκρατίας. Η στρατηγική του ΤΑΙΠΕΔ είναι αφοσιωμένη και συνεπής στην αποτελεσματική διαχείριση και ανάπτυξη του χαρτοφυλακίου των περιουσιακών μας στοιχείων και στη δημιουργία εμπιστοσύνης, ώστε να αναδείξουμε τη χώρα ως έναν επενδυτικό προορισμό.

“

Το ΤΑΙΠΕΔ βο-
ήθησε τη χώρα
ώστε να ανακτή-
σει την αξιοπιστία
των πιστωτών
και των μεγάλων
επενδυτών

Η ελληνική κεφαλαιαγορά προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες χρηματοδότησης

Του Σωκράτη Λαζαρίδη
Διευθύνοντα Σύμβουλου
του Ομίλου Χρηματιστηρίου Αθηνών

Οι επενδύσεις και η κεφαλαιαγορά δύνανται να παίξουν πρωταγωνιστικό ρόλο στην οικονομική ανάκαμψη της Ελλάδας.

Σε αντίθεση με το 2018, όπου οι αγορές παρουσίασαν σημαντικές πτώσεις και αυξημένη μεταβλητότητα, το 2019 η πλειοψηφία των αγορών παγκοσμίως παρουσιάζει σημαντική άνοδο, με τον Γενικό Δείκτη του Χρηματιστηρίου Αθηνών να είναι 21,15% πάνω, σε σχέση με την περσινή χρονιά, σημειώνοντας την καλύτερη απόδοση μεταξύ των σημαντικότερων δεικτών παγκοσμίως για φέτος.

Η ελληνική κεφαλαιαγορά προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες χρηματοδότησης. Έξι νέες εισαγωγές εταιρειών έγιναν την περίοδο 2010-2019, ενώ τα κεφάλαια που αντλήθηκαν μέσω της ελληνικής κεφαλαιαγοράς την ίδια περίοδο, ανήλθαν σε 68 δισ. ευρώ.

Ιδιαίτερα σημαντική είναι σήμερα η ελληνική αγορά εταιρικών ομολόγων. Στην ελληνική αγορά εταιρικών ομολόγων διαπραγματεύονται σήμερα 12 ομόλογα με το συνολικό ποσό των τρεχουσών οφειλών να αγγίζει το 1,14 δισ. ευρώ. Το συνολικό ποσό που εκδόθηκε μέσω ομολόγων είναι 1,1 δισ. ευρώ, με τη ζήτηση από πλευράς επενδυτών να παρουσιάζει αύξηση 2,4 φορές. Οι συναλλαγές αυξήθηκαν κατά 39%, ενώ το νέο επταετές ομόλογο της Aegean, εισήχθη στην αγορά στα μέσα Μαρτίου μέσω

της υπηρεσίας Ηλεκτρονικό Βιβλίο Προσφορών (ΗΒΙΠ). Τα στοιχεία επιβεβαιώνουν τον ρόλο της ελληνικής κεφαλαιαγοράς, ως κομβικό μηχανισμό άντλησης κεφαλαίων για τις εταιρείες, αλλά και ως πόλο προσέλκυσης κεφαλαίων από το εξωτερικό. Συγκεκριμένα το Χρηματιστήριο Αθηνών έχει λάβει την τρίτη θέση μεταξύ των μελών της FESE το 2013, βάσει συνολικών κεφαλαίων που αντλήθηκαν. Όσον αφορά στην προσέλκυση ξένων επενδυτών, αυτές αποτυπώνονται στις θετικές ροές ξένων κεφαλαίων που παρουσιάζουν οι αγορές του Χρηματιστηρίου Αθηνών, αλλά και στα 16,7 δισ. ευρώ που επένδυσαν διεθνείς επενδυτές την περίοδο της ανακεφαλαίωσης των ελληνικών τραπεζών το 2014 και το 2015.

Οι εταιρείες του μη χρηματοπιστωτικού κλάδου που έχουν εισαχθεί στο Χρηματιστήριο Αθηνών, παρουσιάζουν σημαντική ανθεκτικότητα, ενώ σημαντική είναι και η απόδοση των βασικών δεικτών του χρηματιστηρίου. Πιο συγκεκριμένα, το 2019, ο δείκτης Global Traders Plus, ο οποίος περιλαμβάνει 30 μετοχές, σημείωσε αύξηση 8,43%, ο δείκτης Factor Weight, ο οποίος περιλαμβάνει 20 μετοχές, αυξήθηκε κατά 12,01%, ενώ σημαντική αύξηση παρουσίασε και ο δείκτης των τραπεζών, ο οποίος σημείωσε αύξηση 35,5%, δηλαδή τη μεγαλύτερη αύξηση που σημείωσε οποιοσδήποτε δείκτης του Χρηματιστηρίου Αθηνών φέτος.

“

Το 2019
ο δείκτης
των τραπεζών
σημείωσε
αύξηση 35,5%

ATRIUM HOTELS

LUXURY RESORTS COLLECTION

RHODES - GREECE

www.atriumhotels.gr

atrium
platinum

RHODES
CITY

*Atrium
Palace*

ATRIUM
PRESTIGE

Atrium Prestige – Since 2009

One island. Three destinations

Atrium Palace – Since 1992

Atrium Platinum – Since 2011

Exportgate

by Eurobank

Δίνουμε πρόσβαση
σε ένα παγκόσμιο ψηφιακό
δίκτυο διασύνδεσης
επιχειρήσεων.

Στην Eurobank,
στηρίζουμε την εξωστρέφεια
δημιουργώντας πραγματικές
ευκαιρίες για τις επιχειρήσεις.

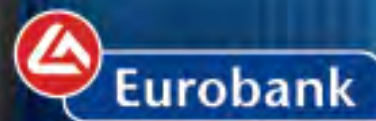
Σε συνεργασία με την
Banco Santander, δίνουμε
τη δυνατότητα σε ελληνικές
και κυπριακές επιχειρήσεις
να αποκτήσουν πρόσβαση
σε ένα παγκόσμιο και
σθόλιστο δίκτυο εταιριών.

Μέσω της διαδικτυακής
πλατφόρμας **exportgate.gr**,
τα μέλη του Trade Club έχουν
τη δυνατότητα δικτύωσης
με δεκάδες χιλιάδες εταιρείες,
σε περισσότερες από 50 χώρες.

**προτεραιότητα
στην ελληνική
επιχειρηματικότητα**

**προτεραιότητα
σε εσένα**

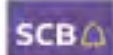
eurobank.gr

TRADE CLUB ALLIANCE MEMBERS

Nordea

* / ** Trademark(s) of Royal Bank of Canada

Εμπειρία Γνώση Αξιοπιστία

Επενδύοντας στο μέλλον της ελληνικής επιχειρηματικότητας και οικονομίας, παρέχουμε εξειδικευμένες λύσεις που απαντούν στις ανάγκες της κάθε επιχείρησης, συνδυάζοντας την εμπειρία των 650 επαγγελματιών συνεργατών μας, με την τεχνογνωσία ενός εκ των κορυφαίων δικτύων λογιστικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών διεθνώς.

Audit / Tax / Advisory

www.solcrowe.gr

ΔΙΑΦΗΜΙΣΟΥ

ΕΔΩ

213-21.41.866

Χορηγοί του 3ου Διεθνούς Συνεδρίου

PLATINUM SPONSORS

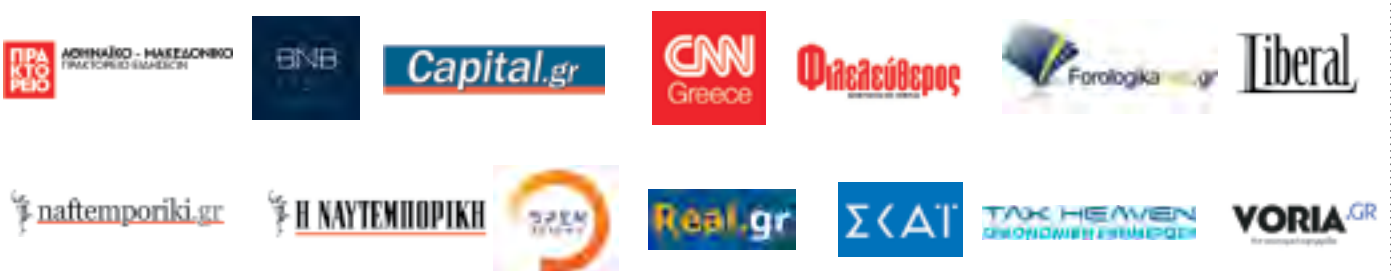
GOLD SPONSORS

SILVER SPONSORS

MEDIA SPONSORS

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ Ο.Ε.Ε

1ο Περιφερειακό Τμήμα Θράκης

oee1pt@oe-e.gr

Μ. Βασιλείου 3 / 69132 Κομοτηνή

Τηλ. 25310-23035/ Fax.25310-82992

2ο Περιφερειακό Τμήμα Ανατολικής Μακεδονίας

oee2pt@oe-e.gr

Μεραρχίας 14 / 62100 Σέρρες

Τηλ. 23210-67970/ 98127/ Fax.23210-52062

Γραφείο Καβάλας: Βενιζέλου 34 / 64100 Καβάλα

Τηλ. 2510-232966

oeeam2@otenet.gr

3ο Περιφερειακό Τμήμα Κεντρικής Μακεδονίας

oee3pt@oe-e.gr

Αριστοτέλους 26 / 54623 Θεσσαλονίκη

Τηλ. 2310-275727-8 / Fax. 2310-275728

4ο Περιφερειακό Τμήμα Κεντροδυτικής Μακεδονίας

oee4pt@oe-e.gr

Μαλακούση 10 / 59131 Βέροια

Τηλ. 23310-29111 Fax. 23310-72033

5ο Περιφερειακό Τμήμα Δυτικής Μακεδονίας

oee5pt@oe-e.gr

Κωστή Παλαμά 6 / 50132 Κοζάνη

Τηλ. 24610-27783 Τηλ/ Fax. 24610-37462

6ο Περιφερειακό Τμήμα Ηπείρου

oee6pt@oe-e.gr

Ν. Ζέρβα 28-30 / 45332 Γιάννινα

Τηλ. 26510-70400 Fax. 26510-72194

7ο Περιφερειακό Τμήμα Θεσσαλίας

oee7pt@oe-e.gr

Παπαναστασίου 21/41222 Λάρισα

Τηλ. 2410-531422 Fax. 2410-533123

8ο Περιφερειακό Τμήμα Κεντρικής Στερεάς Ελλάδας

oee8pt@oe-e.gr

Αινιάνων 2 , 2ος όροφος/ 35131 Λαμία

Τηλ. 22310-42511 Fax. 22310-38882

9ο Περιφερειακό Τμήμα Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας

oee9pt@oe-e.gr

Λ. Χαϊνά 75 & 25ης Μαρτίου / 34132 Χαλκίδα

Τηλ. 22210-60669 Τηλ/ Fax. 22210-80710/80894

10ο Περιφερειακό Τμήμα Βορειοδυτικής Πελοποννήσου

oee10pt@oe-e.gr

Ζαΐμη 21 / 26223 Πάτρα

Τηλ. 2610-221645 Fax. 2610-273767

11ο Περιφερειακό Τμήμα Νοτιοανατολικής Πελοποννήσου

oee11pt@oe-e.gr

Πλ. Κολοκοτρώνη 8 / 22100 Τρίπολη

Τηλ. 2710-233582 / Fax. 2710-225048

12ο Περιφερειακό Τμήμα Δωδεκανήσου

oee12pt@oe-e.gr

Γ. Σεφέρη 8ο Εμπορικό Κέντρο ΜΗΔΙΑ / 85100 Ρόδος

Τηλ. 22410-60193/ 66660 / Fax. 22410-60197

13ο Περιφερειακό Τμήμα Ανατολικού Αιγαίου

oee13pt@oe-e.gr

Ελ. Βενιζέλου 6B / 81100 Μυτιλήνη

Τηλ. 22510-37367 / Fax. 22510-25634

14ο Περιφερειακό Τμήμα Ανατολικής Κρήτης

oee14pt@oe-e.gr

Εθν. Αντιστάσεως 105 / 71306 Ηράκλειο

Τηλ.2810-223997 / 332837 / 301935 Fax. 2810-224595

15ο Περιφερειακό Τμήμα Δυτικής Κρήτης

oee15pt@oe-e.gr

Μυλωνογιάννη 15Α & Κριάρη , 2ος όροφος / 73135 Χανιά

Τηλ. 28210-94505 / 95001 Fax. 28210-76186

16ο Περιφερειακό Τμήμα Ιονίων Νήσων

oee16pt@oe-e.gr

Σαμαρά 2, 49132 Κέρκυρα

Τηλ. 26610-41148 Fax. 26610-42388

ΦΡΟΝΤΙΔΑ.
ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ.
ΙΣΟΤΗΤΑ.

ΑΝ ΕΝΩΘΟΥΜΕ ΟΛΟΙ ΘΑ ΤΑ ΚΑΤΑΦΕΡΟΥΜΕ*

«Το Χαμόγελο του Παιδιού», έχοντας αναγνωριστεί διεθνώς, με όραμα: το Χαμόγελο κάθε παιδιού, υλοποιεί πανελλαδικά, 365 ημέρες το χρόνο, 24 ώρες την ημέρα, αποτελεσματικές και άμεσες δράσεις για την πρόληψη και αντιμετώπιση συγκεκριμένων φαινομένων που απειλούν τα παιδιά.

Μέχρι σήμερα «Το Χαμόγελο του Παιδιού» έχει στηρίξει περισσότερα από 1.200.000 παιδιά και τις οικογένειές τους. Παιδιά θύματα κάθε μορφής Βίας, Παιδιά θύματα Εξαφάνισης, Παιδιά με προβλήματα Υγείας, Παιδιά που βρίσκονται ή απειλούνται να βρεθούν σε κατάσταση φτώχειας, έχουν βρει λύση.

*Από το ημερολόγιο του Ανδρέα Γαννόπουλου, 9-11-1995

ΠΑΙΔΙΑ
ΘΥΜΑΤΑ ΚΑΘΕ
ΜΟΡΦΗΣ ΒΙΑΣ

ΠΑΙΔΙΑ
ΘΥΜΑΤΑ
ΕΞΑΦΑΝΙΣΗΣ

ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
ΥΓΕΙΑΣ

ΠΑΙΔΙΑ ΣΕ
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΦΤΩΧΕΙΑΣ

☎ 11040 (αστική χρέωση)

@ info@hamogelo.gr

🌐 www.hamogelo.gr

